Directeur-fondateur :
AHMED IHSAN

Gérant-Responsable :
ISMAIL SOUBHI

BUREAUX :
Vis-à-vis la Sublime-Porte
CONSTANTINOPLE

21me Année.
Tome XLI.

Téléphone N. 31

Adresse Télégraphique :
SERVETIFUNOUN--Cons/ple

ثروت فنون

پنجشنبه کونلری چیقار ، مصور عثمانلی غزته‌سیدر

SERVET-I-FUNOUN
Illustration Ottomane paraissant le Jeudi

مؤسس وصاحبی :
احمد احسان

مدیر مسئول :
اسماعیل صبحی

اداره‌خانه‌سی :
باب عالی قارشیسنده

یکرمی بونجی سنه
قرق بونجی جلد

تلفون نومروسی : ۳۱

تلغراف آدره‌سی :
استانبول : ثروت فنون

№ 1046 — پنجشنبه ۹ حزیران ، ۱۳۲۷ — ۲۵ جمادی الآخره ، ۱۳۲۹ — عدد ۱۰٤٦

غزته‌ده مندرج یازیلر ایله رسملرك حقوقی ، (حق تألیف قانونی) موجبنجه ، محفوظدر .

رومایلی‌ده سیاحت همایون حضرت پادشاهی

سلطان محمد خان خامس حضرتلری سلانیکده : سلاملق رسم عالیسندن صوکرا (آیاصوفیه) جامع شریفندن عودت ایدرلر ایکن

Le Sultan quittant la Mosquée de Ste-Sophie de Salonique, après la cérémonie du Sélamlik.

« سالنامهٔ ثروت فنون » ی اوقویکز . بزده یکانه اولان بو ۴۰۰ صحیفه‌لق جسیم اثری مطلقا کتبخانه کزده بولوندورمالیسکز ۱۳۶ نجی صحیفه‌یه باقیکز

MILLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA-1946

استانبول پوستەسی

بودا پشته ١٠ حزیران ١٩١١

قفده بزی سلاملامق اوزره طوپلانمش اولانلرك اشارات وداعنه مقابله ایلیور؛ درت، یتاقلی واغوندن مرکب اولان خصوصی قطارمزله استانبولدن مفارقت ایدییورایدك. شمدی‌یه قدر آوستریایه، ایتالیا وفرانسه‌یه سیاحتلر ترتیب اولندی! بونلردن هیچ بریسنه اشتراکه موفق اولامامشیکن قسمت بودفعه آلتمش ارقداشله بنی آلمانیایه سوق ایلیور ایدی. فقط موقفدن پك مأیوس آیریلیوردم. نصل تأسف ایتمه‌یه‌یم که وطنم ایله آلمانیا آره‌سنده شویله برمناسبت ودادکارانه تأسیسی خصوصنده آلنی آیدر بر غیرت فوق العاده ایله چالیشمش، برلنده غایت محترم ومهم بر هیئت قبولیه تشکیلنه موفق اولمش ونهایت بزلری آلمق اوزره درت کون اول استانبوله کلمش اولان محب عزیزم دوقتور «یه‌ك»ك بردنبره خسته‌لنوب آلمانیا خسته‌خانه‌سنه نقل اولندیغنی موقفده کمال تأسفله خبر آلمشیدق. شو خبر بنی غایت درین بر تأثره وتعریف اولنماز هیجانلره دوشوردی. دوقتور یه‌ك عثمانلیلر آره‌سنده برچوق سنه‌لر یشادقدن، ودها کچن یاز آرناوودلق حرکات عسکریه‌سنه بیله بالذات اشتراك ایلدکدن صوکره ممالك عثمانیه ایله عثمانلیلری صمیمی ودرین برحسله تقدیر ایتمش، سومشدی. وایشته بومحبت سوقیله المانیایه شو حقیقی سیاحتی ترتیبه موفق اولمشیدی؛ شمدی نام آرزوسنه موفق اوله‌جق، مسافرلرینه رفاقت ایلیه‌جك ایکن طالع ناساز اونی خسته‌خانه یتاغنه یاتیرمش و بزلری عادتا اوکسوز براقمشیدی!.

دوقتور یه‌كك بزم ایچون یك چوق نشریات خیر خواهانه‌سی واردر. هله صوك نشر ایلدیکی «طلوع هلال» عنوانلی اثرینه قارشی قلوب عثمانیانده درین برحس شکران حاصل ایتمه‌مك قابل اوله‌ماز. برقاچ سنه اقدم اوروپاده علیهمزده انتشار ایدن «سقوط هلال» عنوانلی کتابه برجواب نازکانه اولق اوزره تحریر وطبع ایله‌دیکی بو اثرده، کنج ترکیه‌یه براستقبال شعشعه‌دار تصور ایدییور. حقیقی عثمانلیلرده‌کی صافیت حسیاتی سادکی حیاتی، علو اخلاقی دخی آلقشلادقدن صوکره، دوقتور «یه‌ك» عاقلانه ومدبرانه بر اداره ایله ترکیه‌ده هردرلو ترقیاتك تأمین اولنه‌بیله‌جکنی واسلاملرك ترکیه‌ده تأمین ترقیات ایچون اك مهم ومکمل بر عنصر اولدیغنی اثبات ایدییور.

اشته سیاحتمزه شویله برمحرومیت وتأسفله باشلادق. هپمز دوقتور یه‌كك همان اعادهٔ عافیتیله بزه التحاقنی تمنی ایلیورز؛ کندیسنه ورفیقهٔ محترمه‌سنه مکتوبلرله حسیاتمزی بیلدیردیکمز کبی غزته‌مزه یازدیغم بومکتوبله علناً بردها بیان تأثر ایدییور وقریباً اعادهٔ عافیت ایتمسی تمنیاتنی تکرار ایلیورم.

* * *

قطارده تام اللی یدی عثمانلی یز. بونلردن، ایکیسی ارکان بحریه‌دن اولمق اوزره، ١٤ ی ضابط در. اون ذات تاجر وچیفتجی در. متباقیسی مبعوثاندن، مأموریندن، ومحررین ومعلمیندن تشکل ایلیور.

دوقتور یه‌كك آلمانیاده تشکیل ایلدیکی هیئت قبولیه‌نك ریاستی فون درغولج پاشایه مودوع اولدیغی کبی مملکتمزده‌کی عثمانلی قومیته‌سنك ریاستنی لطفاً غازی مختار پاشا قبول بیوردیلر وسیاحینه برالتفات مخصوص اولمق اوزره زمان حرکتده سرکه‌جی موقفنی لطفاً تشریف ایله‌دیلر. عثمانلیلرك اك محترم ومعزز وقدملی عسکری اولان غازی مختار پاشانك سیاحینی سلاملامسی جمله‌مزی صوك درجه متشکر براقدی.

برنجی کیجه‌یی عثمانلی طوپراغنده کچدك. فرداسی صباحدن اعتباراً بلغارستانه کیرمشیدك. وغایت کوزل، سرین بر روزکار اسمکه باشلامش، بر قاچ کوندر کوردیکمز صیجاقلری بزه اونوتدیرمشیدی. صوفیه‌ده قطارمزك بر آز توقفندن بالاستفاده اوساعتده قوصوه صحراسنده ایفای صلوة بیوران مقدس خلیفه‌مزه عبودیتکارانه برتلغرافنامه تقدیم ایلدك. اقشام صربستانه کیرمش وایرتسی صباح مجارستانك مرکزی اولان بودایشته‌یه مواصلتمز مقرر بولنمشیدی.

عثمانلی قومیته‌سی بومحرر عاجزله، حسین جاهد بك، دوقتور سلیمان نعمان بك وبك اوغلی متصرفی محی الدین بك برادرمزدن مرکب اولوب دویچه اوریان بانق مدیری موسیو هارتمان والمانیا سفارت ترجمانی موسیو آندرس دخی رفاقتمزده بولنیور ایدی. موسیو هارتمانك مسافرینه کوستردیکی معاملهٔ نوازشکارانه ومهماننوازانه حقیقةً فوق العاده ایدی. دوقتور یه‌كك خسته‌لغی وقوعه کلمسه ایدی سیاحتمز اك مکمل شرائط ایچنده باشلایور ایدی.

بو صباح ساعت سکزده بودا پشته‌یه کلدك. بعدالظهر اوچه قدر بودا پشته‌ده قالنه‌جقدی؛ ارقداشلرم عربه‌لره تقسیم اولوب شهری کزمکه چیقدیلر، بن‌ده شومکتوبی یازوب پوسته‌یه ویردم، یارین صباح برلینه واصل اوله‌جغز وبش کون او پایتخت مکملده بولنه‌جغز.

احمد احسان

ثروت فنون

املاسی

واضعی: اسماعیل صبحی

دونیاده اینسانلار ایچین اوقادار منفرد ومستثنا طوتولان موقع حوکومت وسلطنتین حقیقتده پك چوق غائله‌لری، آلامی واردیر. (بویوك باشین ده ردی بویوك اولور) سوزون زیاده بورادا که‌ندینی کوسته‌ریر. قوجا بیر قومین، قوجا بیر مه‌مله که‌تین اداره‌سی قولایمی؟.. حاتتا بونون ایچیندیرکی، شرف وموفقیت اعتباریله ان بویوك بیر پادیشاهیمیز، «اولمایاده ولەت جهاندا بیر نه‌فه‌س صحت کیبی» بیرسوز وایله، باشینی صاران دغدغهٔ اموردان تشکی أیله‌میشدیر.

فاقات، ترقیات مدنیه هه‌رشه‌یده اولدوغو کبی حکمدارلیق خصوصوندا دا بیر چوق تحوللەر حاصل أتمیش، أسکیده‌ن بحق ایفاسی اوقادار مشکل، پەك چوق دیدینمه‌یه موحتاج اولان

بووظیفهٔ عالیه بیر خایلی أهونله‌شمیشدیر. هه‌له مشروطی حوکومه‌تله‌رده حکمدارك وظائفی نه قادار محدود قالمیشدیر!.. شو حالده موقع سلطنته قارشی کوسته‌ریله‌ن انجذاب، بو موقعده تخیل أدیله‌ن سعادت، به‌لکی بیرده‌ره‌جه، کسب حقیقت أیله‌یور. داها دوغروسو، أساساً حکمدارلارین اطرافیندا مبذولاً سه‌ریلی اولان أسباب سعادتده‌ن که‌ندیله‌رینین استفاده أده بیلمه‌سی امکانی کیتدیکجه آرتییور. بو بویله اولماقلا به‌رابه‌رکه‌نه أن مسعود آداملارین حکمدارلار آراسیندا بولونماسی، بعید بیر احتمالدیر.

شو، سوزله‌ری بیزه یازدیران، یه‌نی پورته‌کیز جمهوریتی‌نین سابق قیرالی طارافیندان سورولمه‌کده اولان حیاتدیر. که‌چه‌ن سه‌نه‌کی اختلالده‌ن صونرا، اینکیلته‌ره‌یه کیده‌ن قیرال «أمانوئه‌ل» ین، داها دوغروسو «بیراغانسا» خاندانینین مه‌مله‌که‌تده‌ن آرتیق قطعیاً مطرود ومنفی اولدوقلاری بوده‌فا (دفعه) حکومت جمهوریه‌جه ایعلان اولوندو... بو مناسبتله غازه‌ته‌لەر سابق که‌نج قرالین یه‌نی حیاتیندان بحث أدییورلار. وه‌ریله‌ن تفصیلاتا کوره که‌نج حکمدار مخلوع، ضیاع سلطنتیندان هیچ‌ده متأثر اولماماق لازیم که‌لیر. چونکو که‌نج ودینچ، قووه‌تلی بیر بنیه‌یه مالك، عینی زه‌مانداداثروته، مدار احتشامه صاحیب اولان قیرال اینکیلته‌ره‌ده أن أصیل فامیلیالار آراسیندا، أن کیبار اجتماعلاردا، أن مستثنا قادینلار ایچینده بهشتی، شیق، ذوقجو بیر که‌له‌به‌ك حیاتی سورویورموش. و بوتون بو عالمله‌رین أن نوشین آنات ودقائقنی یاشییور؛ ثروت وقوتی، اصالت وموقعی ایله هه‌رکیردیکی یه‌رده، مقبول ومحبوب قلوب، صدر احترامی حائز، دولاشییورموش.

فه‌دا اولسون بو حیاتا او أسکی قیراللیق، ده‌رسینیز ده‌کیلمی؟

ثروت فنون انجمن تحریری اعضاسندن فاضل احمد بك برادریمز کندینه عائد برسببدن دولایی، بووظیفه‌سندن چکیلمشدر،

تتبعات ادبیه

توفیق فکرت بك ـ رباب شکسته

بر محرری تدقیق ایتمك مهم بر سعیه متوقفدر. بعض منقدلرك، کندی نفسلرندن تمامیله تجرد ایده‌رك بر محررك شخصیتنی ایضاح ایده بیلمك اوزره، یالکز حیاتنك هویت ادبیه‌سنه تماس ایدن جهتلرینی دکل، حتی عادی بر مخبر کبی اك اوفق مفرداتنی بیله آراشدیره‌رق اك نامرئی کوشه‌لرنده اك کیزلی نقطه‌لرنده بویوك اعتنالرله توقف و آرامدن صوکره روحنه نفوذ ایتمکه چالشدقلری معلومدر. بر ادیبك اعترافات ومحرراتی ویا روزنامهٔ خصوصیسی حقنده رفیقلری طرفندن حکایه ایدیلن کوچك فقره‌لر، مختلف تخریفاتدن، شخصی طرز رؤیتلردن صیرلمش بولنان تفصیلات، یالکز منقدلره دکل سائر بالعموم اصحاب رأیه‌ده بر چوق اساسلر بخش ایدر. توفیق فکرت بك حقنده‌کی معلومات ووثائق هنوز مفقود اولدیغی جهتله جدی بر مطالعه یوروتمك قابل اوله‌مامسی بکا آتیده‌کی نوتلرمی درج ایتدیرمك جسارتنی ویرییور. بناءً علیه یالکز رباب شکسته‌نك بنده براقدیغی تأثیراتدن بحث ایتمکه غیرت ایده بیله‌جکم. بوطرز سعیده کوردیکم محاذیر میاننده، شاعرك سیماسنی تغییر ویکیدن ترسیم کریوه‌سندن اجتناب ایده‌بیلمك بنم ایچون یکانه موفقیتدر.

ـ شخص ـ

رباب شکسته‌یی اوتویوب ده قپادقدن صوکره، رسیدهٔ کمال برمزیت ادبیه‌یی حائز بوکتابك طاغنیق اشعاری آره‌سندن محررك وحدتنی، سیمای معنویسنی، نشانهٔ خصوصیسنی دوشوندیککزی فرض ایدییورم. سزك ایچون یکی برصنعت ایچنده یکی، صریح بر شخصیت بولمق براز مشکل اوله‌جقدر. زیرا، شبهه‌سز موجودیت واصالتی دائما حس ایدیلن، فقط او قدر یقیندن ومنطقی برصورتده تربیه وتنمیه ایدلمه‌مش اولان بوشخصیتی صنعت دائما باصمش، أزمش، کندیسنه فدا ایتمشدر. اساساً فکرت بك زنکین برشاعر اولمقدن زیاده براز درشت وجبری بر استعداده مالکدر. لزومی قدر تأملدن صوکره، اونك منظومه‌لرینك هیئت مجموعه‌سی، نهایت الامر، شرقك بوتون محررلری کبی صحت وموازنه‌دن محروم، مریض بر فطرت؛ شدید، عجول، فیاض دکل، اینجه، ملول، طورغون بر چهره؛ پك درین اولمیوب نفوذ ایتمکدن زیاده کورمك ایچون یارادلمش روحه معطوف، حظپرور ایکی مستتر نظر تصور ایتدیرر:

مفکره‌م اوزمان برنهاله بکزرکه
علیل ورعشه نما شاخساری برکی
شکست اولور کوچوحك ضربه‌سیله برقنادك؛
اوکون، فصیح ومعقد، بوتون نشیده‌لرم
خراب کریه برر لوحهٔ تأثردر.

برتکامل معنوی واردرکه، ظنمه کوره فکرت بك حسب الطبیعه اوکا نامزد اولدیغی حالده یالکز قناد تماسلریله، قیصه توقفلرله سورونمشدر. درونیله دها متمادی براشتغال سایه‌سنده اوقولایلقله فکری برعرقه انتساب واساساً معلول بولنان شخصنده «مرض عصر»ی ارائه ایده‌بیلیردی. هرشی کبی چوقدنبری موجود اولمغله برابر هر مرسیده ادوار اجتماعیه‌ده‌کی عدم توازن حسبیله دها قرارلی وخصوصی شمائله صاحب بولنان بر تمثال مدنیت مفرطه اولمق، فکرت بك ایچون برجرأت فکریه‌یه، واحتمال بر آزده نظریات علمیه ایله دها مشبوع برمحیطه وابسته‌یدی؛ فکرت بکك طبیعته قارشی طاشیدیغی درین محبت ایرکندن، صرف تدقیقاته، تتبعات روحیه‌یه مستعد اولمدیغنی ایما ایدییوردی. بناءً علیه فکرت بك، ذکا کندیسنده دیکر خصائصك کاملاً حاکم ومروج سعی بولنان برنسله؛ یعنی بوتون ایچندن، هردرلو حالات روحیه‌سندن خبردار، مفتون عصمت وسفاهت اولانلرك؛ متراحم

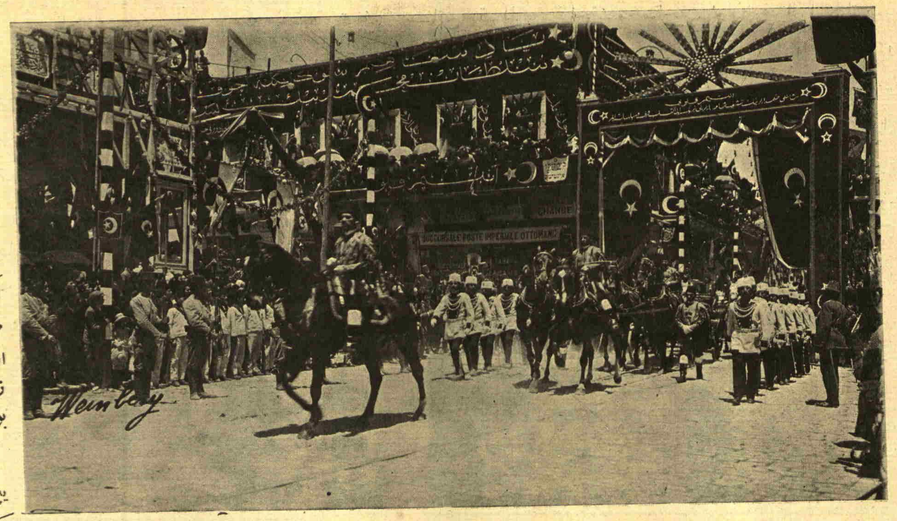

روم ایلی سیاحت همایونی

ذات حضرت شهریاری سلانیکه ایلك چیقدقلری زمان : معیت سنیه افرادی ایله صبری پاشا جاده‌سندن مرور ایدر ایکن

Première Sortie du Sultan :
Le Cortège Impérial passant sous l'Arc de Triomphe de la Rue Sabri-Pacha.

بر روحه، متمارض بر فعالیته، بی مجال بر اختیاره مالك بولنانلرك ؛ تحسساتنی تربیه و ترکیب ایدوب نابموسم بر تمامیت عمر ایچنده یاشایانلرك ؛ تکامل طبیعیلرینی فکری سوء استعمالات و تجاربله ایرکندن قیصالته‌رق یابس ، جعلی بر عضویتده قالانلرك عائد اولدیغی صنفه‌یك مربوط دکلدر . داها زیاده طاتلی بر مبهمیتله روحلرینك آلامندن مشتکی بعض محررلرك حزننه دها بویوك بر صهریتله علاقه داردر :

« .. بویله‌جه متهیج بر طبیعت ، هرشیدن
« وکندمدن خشنودسزایله ، ستمك اذواقنه »
« بیکانه ، هدفی بنجه مجهول هوسلرله مالی ، »
« نه‌دن آغلادیغمی بیلمیه‌رك کریه‌دار ، سببسز
« یره متحسر ، والحاصل اطرافمده خلیالرمه دکر »
« برشی کوره‌میه‌رك اونلره کمال رفت و نوازشله »
« مفتون اولدیغم حالده اون آلتی باشنه کیردم . »
- ژ . ژ . روصو -

یاخود :

« نه ارزو ایدییورم ؟ بن نه‌یم ؟ طبیعتدن »
« نه ایستیورم ؟ ذکا ، بنم ذکالك واصل »
« اولمق ایستدیکی نتیجه‌لره‌می سوق ایدر ؟ »
« هر سبب نامرئی ، هرغایه مغفل ، هر شکل »
« متحولدر ؛ هر دوام ایدن شی توکنیور ؛ »
« ناقابل تسکین قلبك اضطرابی فضاده سیار »
« ونهان بر علامت جویه‌نك کورکورینه بر حرکتیدر »

« هیچ برشی ادراك ایدلدیکی طرزده مسخور ، »
« معلوم اولدیغی وجهله موجود دکلدر . »
- سه‌نانقور -

خیالپرست ، مغرور ، وهر مغرور کبی روحاً محجوب ، منتظر... ایشته فکرت بك اثرنده بکا بو صفتلرله تجلی ایدر . احتمال اکثریمز کبی او ابوینی آره‌سنده بوتون تسلیمیتلردن ، روحی مشافهه‌لردن محروم ، هر طرفده یالکز قلبلرده لرزه دار اولان مستتر محبتلره تصادف ایده‌رك ، کندیسنك سویله‌مك ایستدیکی اك مشفق کلمه‌لر دوداقلرنده طوکمش اولدیغی حالده آن صباوتدن چیقمش ، وهمان کندی کندینه متروك قالمشدر . بز بویله بر عزلت سودا ایچنده یاشامغه محکوم اولدیغمز کوندن اعتباراً طبایعمزه کوره کندیمزده یا خیر پالاناجق ، کمیریله‌جك بر قلب ، ویا بو سبوتون مجهول قالمش متهیج حسلرمزده درونده الی لابد قپانه‌جغمز بر منفای خیال آراریز :

بن ایسترم که غرامم آچنجه شهبالی
نهایت اولماسین آتق فضای نزهتمه ؛
بن ایسترم که سماوی اولان محبتمه
سما قدر آچیق اولسون حدود ذوق وامل

بوسطرلرده تمامیله آرتق تخیلاته کشاده بر قلبك هجرانی ، ألم غربتی یوقمیدر ؟ عدم توازنك ، تعب نابهنکامك ورودی کورلمیورمی ؟ خیال !.. ایشته فکرت بکك تا کوچك یاشندنبری طانیدیغی بر عالم :

اوت حقیقتی خولیایه هپ فدا ایده‌
زمان اولورکه وجودمدن آیریلیر کی
بو خسته‌لق بنی بر طفل ایکن طوتوب آز

دها حیاته تماس ایله یپرانمازدن اول ، بوتون کنجلر کندیلرنده‌کی طراوت ، فرط حیات سایه‌سنده تخیلاتی ، دها طوغریسی تصوراتی سوه‌رلر . فقط بو دوام

امیر مکهٔ مکرمه شریف حسین پاشا حضرتلری
[معلوم اولدیغی اوزره امیر مشارالیه حضرتلری حجاز قطعهٔ عسکریه‌سندن بر مقدارینی وکذلك عربان وقبائلدن طوپلادقلری پیاده و سواریدن مرکب بر اوردویی مستصحباً بر قاچ آی اول حجازن عسیره متوجهاً حرکت ایتمشلردر . مقصد عزیمتده اوراده حال عصیانده بولونان متمهدی سیدادریسی تنکیل ایله تحت محاصره‌ده بولنان ابها قلعه‌سنی ودرونده‌کی عساکر مدافعهٔ عثمانیه‌یی تخلیص ایتمکدر .]

S. A. CHÉRIF HUSSEIN PACHA,
Emir de la Mecque.

روم ایلیده سیاحت همایون مناسبتیله

ذات حضرت پادشاهی‌یه عرض حسیات تعظیم وعبودیت ایتمك اوزره روم ایلی‌یه کیدن ارضروم وطربزون هیئتلری

Le voyage Impérial en Turquie d'Europe :
Les Missions d'Erzéroum et de Trébizonde chargées de présenter à S. Majesté le Sultan le respect et le dévouement de leurs concitoyens.

ایتمز ، درعقب قیریلیر ، اوچار . فکرت بکك انهماکنده بر اشتیاق مریضدن باشقه ، برده برحال منتظر واردر . اکثر رفقاسنك لاقید ، جوال بر هنکام عمرده سکر شبابلریله تذوق ایتدکلری زمانلرده ، اوتنهاده بر کوشهٔ طبیعتی انطاق ایدر ، یوصونلی بردره‌نك یشیل اعماقنی سیرایدر ، یاخود نظرلریله هوسکار بر کلبك تعقیب ایده‌رك روحنك صمت و حزننی دیکلردی . فکرت بك ، خیالاتك لذتنی طاتدقدن صوکره کاملاً اورایه چکیلدی . انسانلره وجمعیته قارشی یبانجی قاله‌رق حساسیتنی اینجه‌لشدیردی . واونی ، کوپوکدن کاشانه‌لر ایچنده صاف برحالده محافظه ایتدی :

روحم چوجوق کبیدی ، سرآزاده ، بی‌خبر

بیتیله باشلایان لطیف منظومه‌یی یاخود شایان حیرت بر تکمل صنعتله یازلمش شو مصراعلری اوقویك :

صاف ومعصوم صانکه برزنبق ،
اوقدر صاف ایدم که ، فکرمدن
کچه بیاسه‌یدی برکون آلدانمق
یاشاماز ، محو اولور کیدردم بن ...

اونك هیچ اونوتمدیغی حساسیتی‌ده دائما متیقظ قالمقله ، ینه اودیارده بر آز یورلدی . فکرت بك دائما کندی درونه عطف نظرله بوتون ذوقلری وقتندن اول یشایه‌رق ، تشریح ایده‌رك اونلرك هپسندن صره‌سیله آیرلدی ، بار حیاتی فضله یوکلندی ، برقاتداها آغرلاشدیردی . پروین سهایه :

.... محبتمز
هپ مأنی برآز عجول اولسه

دییور . فکرت بك عین زمانده ، بو مشغولیتی اثناسنده بالضروره براز طراوتنی غائب ایده‌رك ، حیاتك دقائقنی تعمیق ایتدی ، اونك کیزلی تللریله لزومندن چوق اوینادی ، نهایت بوتون بونلرك اوچورومنی بولدی . وبویله برعاقبته کیدرکن یولده برحقیقی ، مثبت هیچ برهیجان طویمادی ، ظواهره قاپیلوب تسلیم نفس ایتمدی . احتمال بو ظواهر کلمه‌سنه معنای معلومنی ویرنلر اوکیمسه‌لردرکه اوندن برچوق شیلر طلب ایدرلر ؛ وتحسسلرینی تعمیق ایده‌رك دها دریندن حس ایتمك ایسترلر . حیاتی بویله‌جه حس ایتمك ، اوکا اهل اوله‌مامق ؛ بیقرار ، رقیق ، خفیف برشی اولان قابلیت سعادتی غائب ایتمکدر :

نه‌مکدر مزاج احول که
أك مکدردم شبابمده
کوره‌رك بوش حیات پرجوشی
بنی غافل یشاتدی خلقتدن
طوتدی آواره هر سعادتدن

بیلدیکم فریادلرك اك دلسوزلرندن بری اولان :

یتر ، یتر بره عشقك خیال خودکامی

فریادی ، فراری برهیولایه ربط نفس ایدوبده کندینی بردنبره بیتاب وایچنده بردقیقه کوله بیلدیکی عدمدن خبردار ، اسکی حالسزلکلریله معذب بولان ، هرکونکی جسارتسزلکلره دوشه‌ن بر آدمدن فرلایور . بو آدم ایکی دقیقه صوکره :

بوتون بوشلق : زمین بوش ، آسمان بوش ، قلب ووجدان بوش
طوتونمق ایسترم برنقطه یوق پیش خسارمده ،
بوتون بوشلق : دونر برهیچی موحش جوارمده ،
دونر بینم برابر ، اختیارم صانکه برسرخوش ،
دوشر ، لغزیده‌پا ، هرساحهٔ امیده برکره ...

دییه ایکلیه‌جکدر . بو بیتلر صرف بر اعتلای خیال ایله یازلمشدر . یوقاریده اخطار ایتدیکم وجهله فکرت بك فکراً براز متوحش بولوندیغی کبی آرتق اختیارلامش قلبنده‌ده‌ده‌رین بر تعب حس ایدر . ذاتاً بز نهایت ، دوشوندیکمز کبی حس ایتمکه باشلارز . فکرت بکك قلمنك اوجنده « اختلاج قلب » کبی کلمه‌لر بولدر :

بوتون روحمده مزعج برجمادیت اولور نائم
برآز ألم شو طوکوق روح وقلبی تسخینه
حائل انین قلبه جکرکاه برتعب
اوتر کوش روحمده بوش برانین الخ ...

بودفعه وفات ایدن هندستان مشاهیر رجالندن
سید علی بلغرامی
[مقالهٔ مخصوصه‌سنه مراجعت]

يوقاريكى جمله‌لر معنوى برفرسودكى يه ، دائما دكلسه بيله بعضاً تعقيب ايديلن ، حيات درونيه‌مزى سيرايتمك اعتيادينه دلالت ايدر. فكرت بك‌ديكر بعض صحيفه‌لرده كندينى‌دها ايى آكلايه‌رق ، روحك اك مجرد حالات وحركاتنى ، تحليلى ادبايه مخصوص برنفوذ نظر وايجازايله توضيح ايدر. مثلا مختق برهواى فراق ايچنده ياشاركن ، معشوقه‌سنه:

شيمدى سزدن اوزاق خيالمده
سوتيور ذره ذره تاب حيات،
مترسب محيط بالمده
صانكه يوز بيللق اضطراب حيات

ياخود عين :

يالكز دم عودتكده حيران
سندن سنى صوردديم، ومونس
نظره كله ايچمده صانكه طاشدن
بركتله طوران حياته برحس ،
بر نشئه يراتديغك دقيقه ..

دير . هويتمزه بوقدر كومولمك ، ووجداندە بويله برنظر آچق بزى دهازياده صيقمغه، آغيرلاشديرمغه خدمت ايتديكندن استراحتمزى اخلال ايدر. موجوديته قارشى كسب ضعف ايده‌رك ، ازيله‌رك ، ياتارق ، بزده‌كى استعداد فعل چوزولور ، طاغيلير . بيهوده بر مبذوليتك ثقالتيله بى مجال ، بر نوع انحطاط آره‌سنده قالان فكرمز من جهة معذب، قسماً مغفل ومستغنى اولەرق مكدرومنكسر برچهره طاقينير. محجوبيتمز بزى منفرد وانسانلره قارشى مغير براقير ، غرورمزى كينه‌سوق ايدر. رباب‌شكسته‌نك تللرنده :

أوت هرشى اويور، اى ليل مسعود
فقط بن برضياى رعشه‌داركه
أيس حزنى ، بى‌آرام وبى‌سود
مؤيد بكلرم ، برصبح تاركه
طلوع حسنى امد ايچنده
ايچم برمدفن آمال زنده ..

كبى كريه‌دار نغمه‌لر ، وبومزاميردن‌دها خشين الحان لعنت تيتره‌مشدر . مع مافيه فكرت بكك شيخوخت معنويه‌سنه سبب اولان شى يالكز روحى برمرض دكلدر . اونك مرارتلرنده خيالك كلى رتأثيرى واردر ، وعربانيلرنده بولنمغه شتابادر . اونلرك ايكيسى‌ده ، منفرداً ، بوتون عالمه لاقيد ، ديكرلرندن بى‌آمان ووحشى احتياجنك اسباب تطمينى غصب ايتمكه چاليشير . آما وباباى بربرينه تقريب ايدن اك متحد سوق طبيعى نه‌صورتده تجلى ايدرسه، اوكااك اولا تواثر ايدن چوجغك‌ده جبلتى عين حالده‌قالير. اوجدال حياتك اك سرت ودرين برزمانده وجودبولور؛ وبو زمانك تأثيراتى كندنده دائما محافظه ايدر. ديكر جهتدن فيزيولوژى نقطه‌نظرندن دوشونولورسه، بونحيف وناتوان مخلوق، دها دنيايه كليركن رحم ماددە مليارلرجه حيات ايله مجادله ايتمش، وابتدادنبرى اك مدهش برحربك يكانه غالبى بولنمشدى . فى الحقيقه اونك كوزلرى كون كوريرى كورمز ، ايلك فرياد وكريه‌لرى محافظة نفسى ، يكانه بر احتياجى يعنى ياشامق معناسنى اختصار ايدر. بوپچاره مخلوق درعقب كندينى مركز عالم ظن ، وهرشيئى ، هركسى كندينه ارجاع ايدر ، كندندن بشقه كيمسه‌يى طانيماز . برمدقق يوتون زحمت واهتمامله رغماً چوجغك ولادتندن آنجق بش آى صوكره اطرافنده كيلرى طانيديغنى واون آى صوكره اونلره علائم محبت اظهار ايده‌بيلديكنى نقل ايدييور. چوجغك سناً نشو ونماسى تعقيب ايدلسين ، اوندن دهاخودبين ، خائن ، آلچاق ، نەوار ؟ اونك ايچون فضيلت وعدالتدن دها غير طبيعى نه بولنور ؟

فضيلت وعدالت ، برحس ، برمحصول شخصى دكل ، برمحصول اجتماعى ، اوزون بر زمانله حس شكلنى آلمش ، ابداعات فكريه‌در؛ بو، آنجاق، تاريخك اندرزمانلرنده ، درين‌متاعى متعاقب غريب براستعداد حيات وتجددله بشرك تكرار كسب قوت ايده‌رك برغايهٔ خيال تعقيب ايده‌بيلديكى مسعود ومستثنا دوره‌لرده باقى قاله بيلمشدر. اوت مع الاسف بومزايا دائما تشويقه محتاجدر ؛ مرحمت ، شفقت كبى بعض ديكربين حسياته وبالواسطه خودبينى به‌اتكا ايدر ، وبوصورتله اك اوفق برايشيق ، وبابرروزكار سايه‌سنده

استغفار

متهيج ، سكوت ايچنده شباب ،
ياالواويركن سكوت عصمتكه ،
هر نظر پرلحاظهٔ بى تاب ،
حشر اسرار ايدردى مستانه ؛

نيم بيدار ، نيم خوابيده ،
كوزلرك ، صاچلرك پريشانكن ،
يىنه معصوم ايدك عزيزم ، سن ،
او حريم صميم الفتده

سيم سياه چيربنان حياتمدى ،
بو مشوش حيات لوث ـ مدار
كه معاصى آلير محاسندن ،

يىنه لكن اينان عزيزم ، سن
هركناه ايشلدكجه بن شيمدى
ايدرم خاطره‌كدن استغفار !..

بروسه ، سليمان نظيف

وهمان دائما بدبينلكى سرت ومأديدر . زيرا بو بدبينلك ، عصرلردنبرى سوروكلديكمز بى مقصد وغايه برسفالت اجتماعيه‌نك محصوليدركه ايچروسنه هركون فلا تمزدن برآز دها خبردار اولەرق باتيورز . نەدن كندمزدن صاقلاملى ؟ بزسقط طوغمشز. حالبوكه بو زوللى بشريتى برآز ايلرو كوتورمك نەقدر غيرتەوايسته‌در !

انسان ، بوتون حيوانلر كبى وحشى طوغمشدر. سحار برسوق طبيعى جاذبه‌سيله يكديكرينك چير چيپلاق قوللرى آره‌سه آتيلان ايكى وجود ، او آنده لباس اجتماعيلرندن صيريلەرق، اوكلرنده‌كى بوتون حوائلى چيكنمكه و تماميله حال حقيقى

بولانمغه، رنكنى آتمغه ، جرعه‌سنى يوقارى فيرلاتمغه مهيادر . اونلر ، چوجقلره تعليم وتحصيل ايتديريله‌جك، وبويوكلرده ضعيف، جعلى برطاقم اكتسابات حالنده قاله‌جقدر . بوصورتله هيمز ايچمزده برطرفدن دين برطرفدن اخلاق ، ديكر جهتدن قانون وژاندارمه واسطه‌سيله عصرلردنبرى ضبط ايديلن برقپلان طاشيرزكه، اونك‌دون، بوكون قوت بازوسى ذكاسيله دائماحال مبارزه‌ده‌در؟ كندى حرصلرينك ، اساساً اختياريتك فوقنده برطاقم مؤثراتك اسيريدر . ذاتاً فطرتمزك شوصورتده تظاهراتنده ، منشأمز اولان طبيعتى تقليد واونك قوانينه اتباع ايده‌رز. طبيعته طوغرى اك اوفق برجولان نظر، بزه‌نباتاتدن حيواناته قدرهرطرفده عين قوتك، بى‌معنا ومقصدبربنلك تعلبنك حكمران اولديغنى كوستريز . بزده فعال اولوب حياتى تشكيل ايدن‌شى بو محاكمه‌سز ، باشى بوش قپلاندر . شرائط اجتماعيه‌نك بعضيسى اونى هويت مفترسه‌سندن قورتاره بيلير . او برآزكندينى‌اونوتمقله، شايد بوكا مستعدسه، راحت ايده بيلير . فقط يىنه اوشرائطدن اكثريسى اونى‌شوياخود بوصورتله حال طبيعيسنده ابقا ايدر .

فضله‌سيله متكثر احتياجات ودهاصيقى برتعاون نتيجه‌سى اولارق جدال حيات، متمدن محيطلرده دها شديد اولسه‌ده ، ايكنجى درجه‌ده ومختلط قالان جمعيتلرده بالنسبه سهيل اولوب عادى، متنزل برصورتده تجلى ايدر . آجى‌ساده‌لكيله، او يالكزسفلى تمايلاتمزى ، يعنى اك لزوملى وكندومزه اك يقين اولانلرى حال فعاليتده بولنديرير . علوم اجتماعيه منتسبينك اخطار ايتديكى وجهله دينى ، سياسى عسكرى اوچ صنفدن باشقه بورالرده ، بزى‌مقياس حيوانى بى آشمغه، فضلهٔ حياتمزى توسيع ، كندمزه تفوق، وكندى عالمزك فوقنده برعالم احداث ايتمكه تشويق ايدن تخالفات شخصيه‌يه مساعد هيچ برانقسام اجتماعى حاصل اولەماز .

يوكسك طبقات انسانيه ، تسليماتى وآلام ومسراتيله بزه پياليدر . بوراده بالخاصه ذكا وخياله عائد شيلردن بحث ايتمك ايستيورم كه بونلرك تقدير ايديله بيلمسى ، برذوق ويره بيلمسى، برنوع فضيلغه ، بعض مزايامزك ترقيسنه ، برطاقم اوان استراحته ، بردورهٔ تمدنه وابسته‌در. عموميت اعتباريله بوشرائط اجتماعيه بزه مجهولدر . ظن ايده‌رم كه تركلر فكرى برعرقه منسوب اولوب فكراً اينجه‌لشمكه مستعددرلر . بوحال بكا، فلاكتمزى موهبهٔ طبيعيه‌نك نوريله دكل، برطاقم مضر اسباب اجتماعيه ايله ايضاح ايتديريور . متحداً، قوت بازومزله تشكل ايتدكدن صوكره، مهم برقوت صرفيله يورغون يورغون سلاحلرمزى براقوب‌ده ديكله‌نمك. فتوحاتمزدن استفاده ايتمك ايستديكمز زمان، مملكتمزده نه تملى قورومش مؤسسات ، نه‌ده كندمزده بونلرى يكيدن احضار ايده‌بيله‌جك برقوت بوله‌بيلدك . بالعكس درعقب موجوداولان منابع وجدانيه‌يه مراجعت ايلدك . جمعيتمزى نا بهنكام بر « ده موقراسى » افكار سقيمه‌سى اوزرينه اوطورتدق . دواملى برزماندن زياده برآنى درپيش ايدوب شبه‌سز كنيش ـ فقط تهلكه‌لى يعنى ثبات اولمقدن زياده فكرى، منطقى ، فلسفى ومفتون عدالت ومساوات ـ برطرز رؤيتدن نشأت ايدن افكار مسرده ، ذاتاً مترقى بعض دورلر ايچون آز چوق سياسى برنقطهٔ نظرى حاوى اولمقله برابر، خاصهٔ مبدعه‌دن ، برموجوديت ميدانه كتيرمك قوتندن عاريدر. الجاى وقايعله ، هركسك مساواتى محبتيله بركشينك حاكميتى قبول ايدوب ارتى صنوف ودرجات اجتماعيه‌نك ، اجددن تشعب ايدن عاداتك ، محفوظ هيئاتك والحاصل جمعيتده وحدت وانتظام ، دوام وقرار حاصل ايدن هيچ برچاره‌نك تشكلنه خدمت ايتمدك. بوكون بوتون بونلر دها پيله‌جقدر . بردفعه دها تكرار ايده‌لم كه بوشورش ايچنده نه شرائط انسانيه كسب صلاح ايده بيلير ،

نه‌ده منتظم برسعى تأمين ايديله بيلير. انسان، منفرد ، شخصى دكل ، اجتماعى ، يونان حكماسندن برينك ديديكى كبى سياسى بر مخلوقدر. هيئت بشريه‌يه مختص اولان سجايا، فرد انسانينك قدرينى اعلا ويا تنزيل ايدر .

مابعدى كلەجك نسخه‌يه
احمد بديع

مضاحبهٔ اقتصاديه

تدقيقات

توتونك تاريخى

٢

١٢٧٨ هجرى و ١٢٩٠ رومى دخان نظاملرى

ممالك عثمانيه‌ده توتون رسمى قريم محاربه‌سنه‌قدر غير منتظم وپك ابتدائى براصوله تابعدى . بيك درلو غائله‌دن صوكره سيواستوپول موفقيتيله طالع دولت كولمكه يوز طوتديغى وبعض تشبثات اصلاحيه‌ده بولونلديغى صره‌لرده توتون محصولندن لايقيله استفاده ايتمك چاره‌لرى دوشونلدى . فى‌الواقع محاربات زائله ايله دولتك بورجى آرتمش وخزينه قوائم نقديه‌سى قيمتى ٩٠ ٪ نسبتنده غائب ايتمش ايدى . وكرك بو مشكلات ماليه‌نك حلى ، كركسه تصورات سائره‌نك حقيقتپذير اولماسى يكى منابع واردات بولونماسنه توقف ايدييوردى.

بو تأثيرات التنده ، ٢٨ ذى‌الحجه ١٢٧٨ تاريخلى نظامنامه‌ايله توتون محصولنك رسم مخصوصه ربط ايدلديكنى كوروپورز. ٢٥ بنددن مركب بونظامنامه‌يه كوره ممالك عثمانيه‌نك هر هانكى طرفنده استحصال ايدلمكده اولان توتونك ، محل زراعتدن ايلك نقل اولوندقلرى برلرده ، بهر قيه‌سندن على‌السويه ١٢ غروش مروريه رسمى النه‌جق ومقابلنده توتون صاحبنه « ادا تذكره‌سى » ويريله‌جكدر . ادا تذكره‌سى ايكى حكمى حائزدر: توتون يابرشهر وقصبه‌ده

٢ . — سزك وعائله‌كزك تمديد وتأمين رفاهى ينه سزك ألكزده‌در . (سيغورطهٔ عموميه) قومپانيه‌سى سزه بوبابده ايضاحات ويره‌بيلير .
[غلطه‌ده سيغورطهٔ عموميه خانى]
Assicurazioni Generali Trieste, 1831, Galata.

برموسسهٔ عاليهٔ خيريه، لوندرهٔ خسته‌خانه‌سنه عائد مختلف منظره‌لر

لوندره‌خسته خانه‌سنده آلتمش دائره وبيك ياتاق موجود اولوب بوراده عمليات كوروب تداوى ايديلن ودورهٔ نقاهتلرينى كچيرن خسته‌لرك عددى سنوى ١٥٠٠٠ نه بالغ اولور . خسته‌خانه‌ده ياتمايوب يالكز براى تداوى كلنلرك عددى ده بعض كون ٥٠ ٠ زه بالغ اولور . مجموعى ده‌سنوى ٢٠٠٠٠ دن دون دكلدر .

عمليات صالولرى‌ده بش دانه‌اولوب هر كون ساعت ايكيده ولزومى حالنده‌ده هرزمان عمليات اجرا ايديلير . دنيانك اك بيوك خسته‌خانه‌لرندن برى اولان بودار الشفاء قرال وقراليچه‌نك معاونت مخصوصه‌سنه نائل اولوب بوسايه‌ده ترقيات فنيه‌يى منتظماً تعقيبه امكان بولنمقده‌در .

١ - خسته‌خانه‌مطبخنده بردر رطبخ ٢ - چماشير دائره‌سنده اشيانك قانلانمه‌سى ٣ - خدمه‌نك مطبخدن اطعمه‌يى نقللرى ٤ - (X) شعاعاتى ايله تداوى ٥ - بر عمليه اجراسى ايچون عملياتخانه‌ده تدارکات ٦ - (فينسه‌ن) شعاعاتيله تداوى ٧ - قادينلره مخصوص برصالون ٨ - چوجقلره مخصوص برعمليات صالونى ٩ - دورهٔ نقاهته كيرن خسته‌لره مخصوص باغچه واسعه احت صالونى

بيع وصرف اولونمق اوزره نقل ايديلير ، بو تقديرده « رخصتيه » حكمنده‌در . وياخود ديكر شهر وقصبه‌لره كچوب كيتمك اوزره رسمى ادا ايدلمشدر ، بو تقديرده ايسه « مروريه تذكره‌سى » نامى آلير . بو صورتله‌دركه ، برده نقل ايدلمش توتون بر مدت صوكرا ديكر مملكته نقلى ايسته - نيليرسه « رخصتيه » مجاناً « مروريه » يه تبديل اولونور .

ممالك اجنبيه‌يه اخراج اولوناجق توتونلر ايسه رسمدن معافدر . انجق داخله عودت ايتمه‌سى احتمالى منع ايچون اخراجات توتونى صاحبلرندن برتأمينات اچه‌سى (ديپوزيتو) آلينير واوتوز بركوندن دوقسان بركونه قدر ، مخرجك اوزاقلغنه كوره تعين ايديله‌جك مهل ظرفنده محصولك محل موعوده‌ايصال اولوندينى شهبندرويا كومروك تصديقنامه‌سيله اثبات ايديلنجه ديپوزيتو اچه‌سى صاحبنه اعاده اولونور .

مروريه رسمندن باشقا ، درسعادت وبلاد ثلثه‌وبوغاز ايچى طرفلرنده واطه‌لرده وبلاد سائره‌ده دكان ومغازه ايچنده توتون تجارتى ياپانلره ، ياخود پنايز ، پازار وسير يرلرنده كزكينجيلك وسركيجيلك صورتيله دولاشوب قيلمش توتون ، تنباكو ، يرلى - انجى انفيه وسيغاره واغز توتونى صاتانلره عائد اولمق اوزره برده « بيعيه » رسمى واردر . دكان ومغازه ، تجارت ايدنلردن بدل ايجارك ٪ ٣٠ ى نسبتنده ، [كدك اصحابى معجله‌ويرمش اولدقلرندن ٪ ١٥] كزديريجيلكى وسركيجيلردن استانبولده مقطوعاً سنوى ١٠٠ وطشره‌ده ٥٠ غروشدن عبارت اولان بو بيعيه رسمى ايرتجه برنظام ايله تعين ايتمش وجبايتى توتون مأمورلرينه احاله ايدلمش ايسه‌ده مروريه رسميله بيعيه رسمنك بربرينه قارشديرلمايه‌رق محاسبه جدوللرينك بربرلرندن مستقلاً تنظيمنه اعتنا اولونمشدر .

كورولويوركه ، « دخانك صورت انحصارده امانهٔ كيفيت اداره‌سندن باحث » ١٢٧٨ نظامى مملكتده توتون زراعتى هيچ برصورتله تحديد ايتمه‌يكى حالده وضع اولونان رسومدن ممكن اولديغى قدر زياده استفاده چاره‌لرينى آرامش ، توتونك بعض قيود دائره‌سنده نقل وصرف ايدلمه‌سى اصولنى وضع ايله‌مشدر . بواصوله مخالفت ايدنلر حقنده تطبيق ايديله‌جك جزالرده اهمال اولونمامشدر .

انجق بوراده نظامك سرلوحه - سنى تشكيل ايدن « صورت انحصارده امانهٔ » قيدى جالب دقتدر . يوقاريدن برى بحث ايتديكمز اصول تكليفده : نه زراعتك ، نه اعمالاتك ، نه‌ده بيع ونيرانك تخصيص وانحصارى مطلوبدر . حكومت بونلردن هيچ برينى كندينه حصر ايتميور . يالكز توتون محصولنك هراوقه‌سندن ١٢ غروش

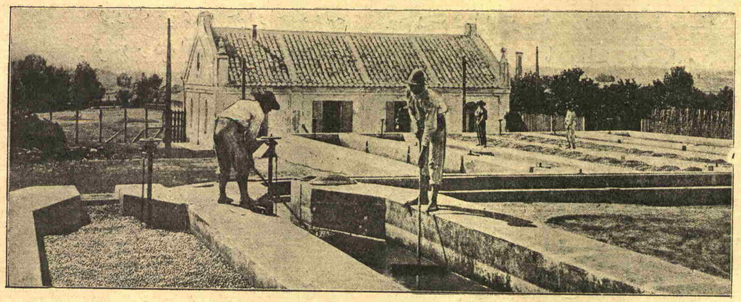

برەزيلياده قهوه زراعتى : قهوه‌نك جوضلرده بيقانماسى
[مقالهٔ مخصوصه‌سنه مراجعت]

رسم آلاجغ ديور . وبونى آلمق ايچون اك مناسب زمان اولمق اوزره محصولك ايلك نقل اولونديغى برى انتخاب ايدير . قاچاقچيلق اولماسى ايچون بعض تدابير اتخاذيله توتونى استحصالدن استهلاكه قدر تعقيب وترصد ايدييور . هرنوع تكاليفك حسن جبايتى تأمين بولنده حكومتلرك بوكى تدابيره توسل ايتمه‌لرى انحصارمعناسنى طبيعى افاده ايتمز . شو حالده « صورت انحصارده » تعبيرى بامحلدر . « امانهٔ اداره » جهتنه كلنجه بوكا معنى ويرمك امكانى واردر . هرنوع حوبات اعشارينك اوتەدن برى يا التزاماً ويا امانهٔ اداره ايدلمسى « امانهٔ » تعبيرينى ايضاح ايدر . حكومت توتون رسمنك اداره‌سنى تشكيل ايتديكى سلسلهٔ مأمورينه امانت ايتمشدر . فى الواقع ٧٨ نظامى ايجابنجه ايالتلره ، سنجاقلره ، قضالره وحتى اهميتلى قريه‌لره دخان ناظرلرى ، مدير ومأمورلرى تعيين ، برده درسعادتده مركز ناظرلغى احداث اولونمشدر . خلاصه ، ٧٩ ده رسومات ناظرلقلرينك تأسسيله اوچ سنه ظرفنده كاملاً رسومات امانتنه كچن توتون رسمنك « امانهٔ كيفيت اداره‌سى » ده انحصار كبى برماهيت خصوصيه‌يى حائز دكلدر .

متون اساسيه‌سندن بحث ايتديكمز ١٢٧٨ نظامنامه‌سى بعض تعديلاته اوغرادينى ومثلا مروريه رسمنك توتونك پازار وپنايرلره نقلنده استيفا اولونمايارق قصبه‌لره نقلى زمانته تأخيرى [فقرهٔ نظاميه ١٩ رجب ٢٧٩] كبى تسهيلاتده بولونلديغى حالده واردات تزايد ايتمه‌دكدن باشقا كوندن كونه تناقص وتدنى ايتمكه يوز طوتمشدر .

موسيو موراويچك — موسيو فوستر ولورد هوبارتك راپورلرينه استناداً - بيانينه كوره بوصره‌لرده‌كى واردات يكونى ٢٥ مليون كسور غروس راده‌لرنده ايدى . بالقان حكومتلرندن برچوغنك هنوز داخل اولديغى حكومت عثمانيه‌نك اوزمانكى توتون استهلاكاتى ٢٥ - ٣٠ مليون قيه تخمين اولونسه هرقيه‌يه برغروش رسم تصادف ايدركه ، بومقايسه حكومته قارشى قاچاقچيلغك درجهٔ ترقيسى حقنده برفكر ويره‌بيلير .

١٩ جمادى‌الاولى سنه ٢٨٤ تاريخلى بيورلدىٔ عاليده توتون وارداتنك تدنيسنه باشليجه سبب اولارق : « على‌السويه قيه - سنده‌اون ايكى غروش رسم آلمانياى ادنى توتونلر حقنده اغر دوشه‌رك تجار وزراع منعى ممكن اولهميه‌جق صورتده رسمسز توتون قاچيرمغه منهمك اولمارى ماده‌سى » كوسته - ريليور . وبوكا چاره‌ساز اولمق اوزره اون ايكى غروش رسم مساويدن صرف نظرله توتونك نوعنه كوره بر رسم متفاوت وضع ايديليور :

— اوقه‌سى يدى بچق غروشه قدر اولان عادى توتوندن هر اوقه‌سندن آلتمش پاره‌نك اسقونطا اولهرق تركيله على‌السويه (٦) غروش

— يدى بچقدن يكرمى يه قدر صاتيلانلردن قيمت رايجه لرينك بر مثلى رسم . بو رسمى نقداً ويرنلره ٪ ٢٠ اسقونطا ، عيناً ويرمك ايسته‌يه نلردن بلا اسقونطا توتونك نصفى .

— يكرمى غروشدن يوقارى اولان توتونلرك بر قيه‌سندن على‌السويه ٢٤ غروش . اسقونطا كيفيتى ايكنجى ماده‌نك عينيدر .

بيورلدينك اتخاذ ايتديكى بو تدابير ايله توتونك جنس وقيمتى نظر دقته‌النه‌رق رسوم مقدارى اوكا كوره تعيين وتزييد ايدلديكى حالده واردات حس اولوناجق درجه‌ده آرتمامشدر . ١٢٩٠ تاريخ‌رومبسنده نظامات جاريه‌احكامى كاملاً دكيشديريله‌رك : توتون محصولنك تخمين وتحريرى ، عشرك صورت استيفاسى ، زراعك محصوللرينك صورت فروخت واعمالى ، صاتيجيلره ، وسائره‌يه عائد مفصل وموضح احكام وضع ايدلمشدر .

بونظامنامه‌يه كوره ١٢٩٠ حزيرانندن اعتباراً هر توتون زرع ايديله‌جك يرياريم دونمدن اشاغى اولمامق اوزره توتون زرعى كماكان سربستدر . زراعت ايچون اذن ورخصت آلمغه احتياج يوقدر .

انجق زراع محصولك عشر نظاميسنى

برەزيلياده قهوه زراعتى : قهوه طويلاندقدن صكرا اوچولوب قالديرلماسى

ویره‌جك وبونك غیری « حبهٔ واحده رسم وهیچ بر کونه ویرکو » ایله مکلف اولمایه‌جقدر.

توتونك رسومات مأموری طرفندن تعیین ایدیله‌جك موسم ادرا کنده، تحریر، اداره، زراع مختارلریله رسومات مأمورندن متشکل هیئت تخمینیه حضورنده تارلانك مقدار محصولی، سمت وموقعی، زراعك اسم وشهرتی قوچانلی بر جلددن قوپاریلاجق سرکی پوصله‌سنه قید اولونور. مع مافیه، بو هیئتلر تخمینلرینی تأیید وتوثیق ایچون توتونلری هونکه چیقدقدن صوکراده تدقیق وهر نوعندن دیب، اورته، اوج.. بر صیریق ویا هونك انتخاب ایدرلر. جنسی وقیمت وسطیه‌سنی بولارق وتوتونلرك مقدارینی سرکیلرده‌کی تخمینلریله مقایسه ایدرلر.

هر زراعك نه‌قدر توتونی اولدیغی بو صورتله تحقق ایتدکدن صوکرا عشرك حقانیت وعدالتله استیفاسی ممکن اولدیغی کبی محصولك هر هانکی اللرده ومملکتلرده اولورسه اولسون تفتیش وترصد وقاچاغه ممانعت ایدلمه‌سی ایچون بر اساس حاضرلانمش اولور. زراع کویلونك محصولی حکومته قارشی ذمت قید ایدیلیر. توتونی مشتری‌یه صاتدقجه، حتی تسلیمدن اول تحریر اولوندیغی اداره‌یه مراجعتله سرکی پوصله‌سنه اوکا کوره قید ایتدرمه‌سی لازمدر. او صورتده که، یکی سنه تحریر موسمنك حلولندن بر آی اول رسومات مأمورلری کویلولرك ذمتلرینی، ونه‌قدر توتون صاتوب یانلرنده نه‌قدر قالدیغی سرکیلرده‌کی قیوددن تحقیق وثبت دفتر ایدرلر. — ماده : ١ ، ٢ ، ٣ ، ١١ —

مشتری توتونی تسلیم ایتدیکی زمان — ممالك اجنبیه‌یه اخراج ایتمیه‌جکسه — اوقه باشنه اوچ غروش سکهٔ خالصه مروریه رسمی ویره‌رك بر تذکره آلماسی لازم کلیر. ماده : ١٣

بو صورتله ایکنجی صفحه‌یه کیرلمش اولویور. توتونی آلوب مغازه‌سنه ادخال ایدن تاجرده حکومته قارشی ایریجه ذمتداردر. توتونی کیمه وهانکی اعمالات فابریقاسنه بیع وسوق ایدییورسه مروریه تذکره‌سنه اوکا کوره ظهریه یاپدرماسی و حکومت طرفندن کندینه تودیع اولونان دفترده منتظم وموضح شرح ویرمه‌سی لازمدر. تجاردن اکثریا مبایعاتده بولوناجق اعمالات فابریقالریدر. بونك ایچون ٢٤ نجی ماده موجبنجه تجارتده بولونماسی مقتضی دفترك ستون مخصوصنه کیفیت بیع قید وفابریقاجی‌یه امضا ایتدیریله‌جکدر.

توتون قیمق، سیغاره، سیغارت یاپمق عملیاتی‌ده آیریجه بر منبع وارداتدر. بر کره هرکس ایسته‌دیکی یرده توتون فابریقاسی آچاماز. توتون فابریقاسی اچمق ایچون ٣٥ نجی ماده‌ده مذکور بعض قیود وشروطه رعایت اولونماسی لازمدر. بو میانده تدابیر مانعه وتحفظیه‌دن اولمق اوزره کیمسه‌نك فابریقالرده بیتوتت ایتمه‌مه‌سی، رسمی تمغاسز بیچاق وهوان وسائر الات وادوات بولوندیرلماماسی ونهایت فابریقالرك جانب حکومتدن ویریله‌جك نمونه‌یه توفیقاً منتظم بر دفتر طوتماسی، بر آی ظرفنده ایشله‌یه بیله‌جکندن فضله توتون بولندیرمامسی ونهایت سنوی معین مقدارده توتون صاتارق اوکا کوره رسم صرفیات ویره‌بیلمه‌سی مشروطدر. رسم صرفیاتك مقداری فابریقانك بولوندیغی یره کوره تحول ایدر :

« درسعادت وازمید وشام شریف وبیروت وبغداد وحلب وبروسه وطربزون و ارضروم وصامسون وسرای بوسنه وروسجق وادرنه وسلانیك شهرلریله قواله ینکجهٔ قره‌صو قضالرنده کشاد اولونان فابریقالرك بهری سنوی لا اقل یوزیکرمی بیك غروش وبونلردن ماعدا مرکز ولایت ولوا اولان شهرلرده آچیله‌جقلرك کذلك بهری سنوی سکسان بیك غروش وقصور شهر وقصبات ونواحیده احداث اولنه‌جقلرك دخی هر بری سنوی اللی بیك غروش واندن زیاده صرفیات رسمی النه بیله‌جك قدر توتون اعمال ایده‌جك وسعت واقتدارده اوله‌جقدر — ماده ٣٨ — »

بو رسم صرفیات، فابریقاجینك توتونی اعمال، پاکت وقابلره املا ایتدکدن صوکرا بو پاکت وقابلره یاپشدیریلاجق « کاغددن مطبوع شریتلر » واسطه‌سیله استیفا اولونور. ایشته بو شرید صوك زمانلرده اسمی بر چوق تکرار ایدیله‌ن « باندرول » دن باشقا برشی دکلدر.

٤٥ نجی ماده توتونلری، اوزرلرینه یاپشدیریلاجق بو باندرولره کوره درت نوعه آیرر.

باندرول ویاخود صرفیات رسمی اولارق قیمه‌سندن شو آلنیر :

		غروش
باندرول ویاخود صرفیات رسمی اولارق قیمه‌سندن	برنجی نوع	٣٠
	ایکنجی نوع	٢٠
	اوچنجی نوع	١٥
	دردنجی نوع	١٠

توتونك نوعنه کوره نفاستنی تقدیر وتعیین بایعنه ومشتریسنه عائد ایسه‌ده، ٤٦ نجی ماده، برنجی نوع فیئاتی مستثنا اولمق اوزره ایکنجی نوعك ١٠٠، اوچنجی نوعك سکسان ودردنجینك ٣٠ غروشه صاتیله‌جغنی تعیین ایدییور.

سیغاره‌لر وسیغارلر(١) عینی قیوده تابعدر: برنجی نوع بهر بیك سیغاره‌دن ٣٠ غروش رسم
ایکنجی « « ٢٠ « «
اوچنجی « « ١٥ « «
دودنجی « « توتوندن سیغارت اعمال اولونامایاجقدر.

کذلك بونلرده ده برنجی نوع صاتش فیئاتی بایعك اختیارینه تابع اولوب ایکنجی نوعك بیکی (١٠٠)، اوچنجی نوعك (٨٠) غروشدن فضله‌یه صاتیلامایاجقدر.

سیغارلره کلنجه، یوز عددی ایکی یوز درهمدن زیاده طارتمامق اوزره بهر یوزندن علی‌السویه اون غروش باندرول رسمی آلنه‌جقدر.

ایشته بو صورتله باندروللی پاکتلر ایچنده محفوظ توتون، سیغارت وسیغارلر، توتون صاتیجی دکان ومغازه‌لری وکز کینجیلری طرفندن میدان اخذ وعطایه چیقاریلیر.

بو راده‌ده اوچنجی بر دوره‌یه کیریلیور. رسومات اداره‌سنك بر مطرحنه دها تصادف ایدیلیور :

« اشبو دکانجی ومغازه‌جیلر .... توتون فابریقالریچون تعداد اولونان برنجی صنف شهرلرك

(١) سیغارت بیلدیکمز اینجه سیغارلر، سیغار ایسه یاپراق سیغارلردر.

قواله وبکیجهٔ قره‌صو ایله صامسوندن ماعداسنده ایسه بهرندن سنوی بر بچق وایکنجی صنف شهر وقصبات ایله ذکر اولونان قواله وینکیجهٔ قره‌صو وصامسونده بولونانلرك هر برندن بر واوچنجی طقم بلده‌لرده اولانلرینك بهرندن دخی یاریم وبالجمله کزکینجیلردن بلا استثنا بر بچق یوزلك آلتونی رسم بیعیه آلنه‌جقدر. »

بو رسمی تأدیه ایدن توتون بایعلری بر سنه مدتله بر « بیعیه تذکره‌سی » آلارق سربستجه اخذ وعطا ایده‌بیلیرلر.

انفیه و آغز توتونلری‌ده اشاغیده‌کی جدولدن‌ا کلاشلدیغی اوزره فیئاتلری مختلف اولمغله برابر عین احکام تقییدیه‌یه تابعدر.

بو تدقیقات ایله «انحصارمی، باندرولمی؟» کورولتولری ایچنده توتونك منفعتلی وسلامتلی بر اصول جبایته ربطنی مناقشه ایدنلره حاضرلقلرده بولونمش اولویورز. کوروله‌یورکه، باندرول اصولی، بلاقید وشرط توتون زرع وتجارتی دیمك دکلدر.

بوکون مملکتمزه اك نافع اصول جبایی قطعیاً تعیین ایچین: ٢٩٠ باندرول نظامنك نتیجه‌لریله دها صوکرالری قبول ایدیله‌ن اصول انحصار تطبیقات ونتایجنك صفحات متابعه‌سنك تدقیقی لازم وضروریدر.

مصطفی صبحی

١٢٩٠ نظامنه ملحق تعرفه جدولنی اوفاق پاکتلرك اوزمانکی فیئاتی حقنده معلومات ویرمك اوزره بورایه درج ایدیورز.

دستور، جلد ٢، صحیفه ٣٦١

	بهر پاکتی	برنجی نوعی فیئاتی غروش	برنجی نوعی فیئاتی پاره	برنجی نوعی رسمی غروش	برنجی نوعی رسمی پاره	ایکنجی نوعی فیئاتی غروش	ایکنجی نوعی فیئاتی پاره	ایکنجی نوعی رسمی غروش	ایکنجی نوعی رسمی پاره	اوچنجی نوعی فیئاتی غروش	اوچنجی نوعی فیئاتی پاره	اوچنجی نوعی رسمی غروش	اوچنجی نوعی رسمی پاره	دردنجی نوعی فیئاتی غروش	دردنجی نوعی فیئاتی پاره	دردنجی نوعی رسمی غروش	دردنجی نوعی رسمی پاره
قیلمش دخان	درهم ٤٠٠	٠٠	٠٠	٣٠	٠٠	١٠٠	٠٠	٢٠	٠٠	٨٠	٠٠	١٥	٠٠	٣٠	٠٠	١٠	٠٠
	٢٠٠	٠٠	٠٠	١٥	٠٠	٥٠	٠٠	١٠	٠٠	٤٠	٠٠	٠٧	٢٠	١٥	٠٠	٠٥	٠٠
	١٠٠	٠٠	٠٠	٠٧	٢٠	٢٥	٠٠	٠٥	٠٠	٢٠	٠٠	٠٣	٣٠	٠٧	٢٠	٠٢	٢٠
	٠٥٠	٠٠	٠٠	٠٣	٣٠	١٢	٢٠	٠٢	٢٠	١٠	٠٠	٠١	٣٥	٠٣	٣٠	٠١	١٠
	٠٢٠	٠٠	٠٠	٠١	٢٠	٠٥	٠٠	٠١	٠٠	٠٤	٠٠	٠٠	٣٠	٠١	٢٠	٠٠	٢٠
	٠١٠	٠٠	٠٠	٠٠	٣٠	٠٢	٢٠	٠٠	٢٠	٠٢	٠٠	٠٠	١٥	٠٠	٣٠	٠٠	١٠
جیغارت	عدد ١٠٠٠	٠٠	٠٠	٣٠	٠٠	١٠٠	٠٠	٢٠	٠٠	٨٠	٠٠	١٥	٠٠				
	٠٥٠٠	٠٠	٠٠	١٥	٠٠	٥٠	٠٠	١٠	٠٠	٤٠	٠٠	٠٧	٢٠				
	٠٢٥	٠٠	٠٠	٠٧	٢٠	٢٥	٠٠	٠٥	٠٠	٢٠	٠٠	٠٣	٣٠				
	٠١٠٠	٠٠	٠٠	٠٣	٠٠	١٠	٠٠	٠٢	٠٠	٠٨	٠٠	٠١	٢٠				
	٠٠٥٠	٠٠	٠٠	٠١	٢٠	٠٥	٠٠	٠١	٠٠	٠٤	٠٠	٠٠	٣٠				
	٠٠٢٥	٠٠	٠٠	٠٠	٣٠	٠٢	٢٠	٠٠	٢٠	٠٢	٠٠	٠٠	١٥				
جیغار	١٠٠	٠٠	٠٠	١٠	٠٠												
	٠٥٠	٠٠	٠٠	٠٥	٠٠												
	٠٢٥	٠٠	٠٠	٠٢	٢٠												
	٠١٠	٠٠	٠٠	٠١	٠٠												
انفیه واغز توتونی	درهم ٤٠٠	٠٠	٠٠	١٠	٠٠												
	٢٠٠	٠٠	٠٠	٠٥	٠٠												
	١٠٠	٠٠	٠٠	٠٢	٢٠												
	٠٥٠	٠٠	٠٠	٠١	١٠												
	٠٢٥	٠٠	٠٠	٠٠	٢٥												
	٠١	٠٠	٠٠	٠٠	١٠												

کوچك حکایه

بر ترجمهٔ حال

مدرس زاده الحاج نجدت افندی بك‌اوغلو

یتمش سکز سنهٔ هجریه سنده محرم الحرامك اونجی کیجه‌سی، آنادولونك اولدقجه مترقی فقط چوق ...قسی بر لواسنده وغایت مشئوم بر طرزده دنیایه کلمشدر. غایت مشئوم بر طرزده ... چونکه تولدینك ایکنجی کونی والده‌سی صعوبت وضع حملدن ترك حیات ایتدی وپدری سنه‌لردن بری دبدبهٔ اقبالنی سوردیکی لوا مفتیلکندن عزل اولونوب یرینه اوته‌دنبری عائله‌نك خصم جانی اولان بردیکری تعیین ایدلدی. متعاقباً، بو ایکی ناکهظهور فلاکت قارشیسنده پر یأس وعصیان قالان رئیس عائله‌ده، نوزاد منحوسی همشیره‌سنك دست صیانتنه براقه‌رق بر مدت ایچین حرمین شریفینده کندینه صبر وسکون آرامغه کیتدی؛ اورادن خسته عودت ایله‌دی و اوزون زمانلر اسیر فراش قالوب، اون‌بش سنه دوام ایده‌ن بقیهٔ حیاتنی بیتمز توکنمز معلولیتلرله آغیر بر یوك کبی طاشیدی.

لوا اهالیسی عندنده، کوچوك نجدت بوتون بو فلاکتلرك سبب یکانه‌سی تلقی ایدیلیور، ومدرس زاده عائله‌سی میاننده بو مینی مینی یکی اعضایه غریب بر جزء شر وبلا نظریله باقیلیوردی. فقط پدر بوتون بونلره رغماً چوجوغی طاتلی‌وسه‌ویملی بولویور و اونی چوق شیمارتیوردی. نته‌کیم حجازدن عودتنك ایکنجی سنه‌سی زواللی اوکسوزه ایکنجی بر والده بولنق تهالکیله تکرار اولندی وبو صورتله ذاتاً منحرف اولان صحتی تهلکه‌یه القا ایتمش اولدی: چونکه ازدواجنك ایلك آینده وجودی اویله شدید بر ضعفه دوشدی‌که اونی آنجق اوزون تداویلر واوزون سیاحتلر اون اوچ سنه دها یاشاته بیلدی.

پدری بوتون امور خصوصیه‌سنی کندیسندن پك امین اولدیغی عموجه‌زاده‌سنك ید امانتنه تودیع ایله ترك دیار ایتدیکی زمان نجدت انجق درت یاشنده واردی. زواللی آدام سنه‌نك یالکز ایکی اوچ آیینی قاریسیله چوجغك نزدنده امراره موفق اوله‌بیلیور، وهر کلیشنده دها وخیم بر حالت صحیه ایله دها اوزاغه کیتمکه مجبور اولویوردی. اوکجه‌لری، فی‌الواقع، برقاچ دفعه‌لر اونلری ده بو حزین ومکرر سیاحتلرنده کندینه ترفیق ایتمك چاره‌لرینی دوشوندی. فقط اطبانك رأیلری بو فکره تماماً ومتفقاً مخالف چیقدی: محقق قاریسندن اوزاق یاشامه‌سی لازمدی.

پدر جدا قالمق نجدته پك آجی، پك کران بر حیات اولدی. اطرافنده‌کیلر عمومیتله اونی خیر یالایوردی. بالخاصه اوکی والده اولی ایکن قوجه‌سز قالمه‌نك غریب مرارتنی آنجق کوچوکه یومروقلر ایندیرمکله تسکین ایدییور، ومدرس زاده عائله‌سنی زیارت ایدن هر نوع فلاکتده اولدیغی کبی کندی ذلت ومحرومیتنك ده بوتون مسئولیتنی مینی مینی‌نك ناتوان اوموزلرینه آتقده واوکا هر کون لاینقطع: « اوغورسز چوجوق! بنی بو کنج یاشمده دول ایدن اوغورسز چوجوق! » دیه باغرمقده وحشی بر ذوق وتسلی بولویوردی.

نجدت کیتدکجه جیلیز، مردمکریز وذلیل اولویوردی. برکت ویرسون که پدری بر کلیشنده اونی مکتبه ویردی. وهرچیرکی، اونك ایچین، محرق بر سله ویا بر یومروق اولان ساعات اذا وجفادن بر خیلیسی بو صورتله اکسیلمش اولدی.

نجدت مکتبده فضله چالیشقان، فضله مطیع وفضله سسسز بر شاکردی. آرقداشلری اونی قیصقانیر وعینی زمانده اوندن اجتناب ایدردی.

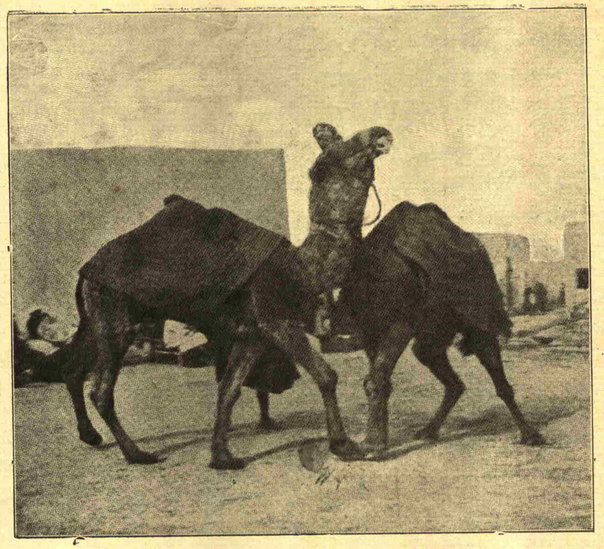

دوه کوله‌شی : کوله‌شه باشلاندیغی صره‌ده [مقالهٔ مخصوصه‌سنه مراجعت]

او بوتون جوجوقلغنده نحیف ومریض بر بنیه اوستنده متفکر بر بویوك آدام باشی کزدیرردی. بناءً علیه پدر اولادینی ذکی بولمقده حقلی ایدی. واونك اك درین اکدارندن بریسی ده هیچ شبهه‌سز نجدته آرزوسنه مطابق بر تحصیل وتربیه ویره‌مه‌مکدی. چونکه کندیسی مملکتنده علم وعرفانیله تمیز وتفرد ایتمش برذاتدی؛ بونی ذاتاً بوتون رفقا وخصماسی، اونی یاقیندن واوزاقدن طانیانلرك هپسی تسلیم ایدردی. ساده‌جه بین‌الاهالی اخلاقنده بعضی جالب شبهه نقطه‌لرك موجود اولدیغی سویله‌نیردی.

نجدت اون ایکی یاشنه واصل اولمشدی : برکون پدری - ینه سیاحتدن عودت ایتمشدی - اونی چوق جدی برطورله یاننه چاغردی :

— اوغلم ، دیدی، بوکوندن اعتباراً سکا صاریق صاروب ، جبه کیدیره‌جکم ایسترمیسك ؟ راضیمیسك ؟

چوجق ممنونیتله باشنی صاللادی . اوته‌کی علاوه ایتدی :

— سنك ایچین آرتق رشدیه تحصیلنی کافی بولیورم. سنی مدرس کاظم افندینك یاننه ویره‌جکم. اوعالم برذاتدر. دقت ایت: علم وفضلندن استفاده‌یه چالیش ! کوره‌یم سنی !..» دیدی . ایشته اوکوندن اعتباراً کوچوك نجدت صاریق آلتنده لزومندن فضله کسب ثقلت وجسامت ایده‌ن بر باش وبول برجبه ایچنده غیب اولان خرده بینی بروجودله ساحهٔ علم وفضلك بویوك ، نهایتسز یولنه روان اولدی .

بوتاریخدن پدرینك یوم وفاتنه قدر جریان ایده‌ن درت سنه ظرفنده ، نجدتك حیات خصوصیه‌سنده شایان قید وتذکار هیچ برحادثه اولمادی. یالکز « ... » جامع شریفنده ایکی دفعه حفظی دیکلندی وعلوم عربیه ایله اصول تفسیر درسلرینه مباشرت ایتدی .

هرشی بولنده کیدییور، پدری مملکتده دها چوق قالییوردی . ونجدت عادتا یاواش یاواش مسعود اولویوردی . فقط نجدتك سیاه طالعی بویله برحضور وسکونك دوامنه مانعدی. نته‌کیم تام اون یدی یاشنه کیردیکی کون بیك ایکیوز طقسان درت سنه‌سی محرم‌الحرامنك اوننجی کونی غریب برجلوهٔ قدرله وغایت فجیع برصورتده یکانه استنادکاهی ویکانه اونی سه‌وه‌ن قلبی، پدرینی غیب ایتدی. غایت فجیع برصورتده، باقیکز ، ناصل :

زواللی معلول آدام ینه برسنه قدر دوام ایده‌ن اوزون برسیاحتدن عودت ایتمشدی . أوینه کیرر کیرمز هرکوشه‌ده برتلاش کوردی؛ اسبابنی صورمغه وقت بولمدی ، یکی دوغمش برچوجوق سسی بوکا جواب ویردی . اطرافنی احاطه ایده‌ن برجوق کشی اوکا باغردی : « افندی ، برقیزکز دوغدی ؛ مبارك اولسون ، برقیزکز دوغدی !.» نجدتك پدری دوردیغی نقطه‌ده برمدت صاللاندی وبوغوق برسسله : « ناصل چوجوق ! ناصل مبارك اولسون ! » دیدی ؛ صوکره بردن کسب مکنت ومتانت ایده‌ن خطوه‌لرله زوجه‌سنك اوداسنه کیردی ، ایلك سوزی الیله اودانك برکوشه‌سنده صاللانان بشیکی کوستروب « : بوکیمدن ؟ » دیمك اولدی؛ یورغون ، شکسته حال مندره دوشدی « وبکا ایکی ارکك چاغیرك ! » دییه میرلداندی . اونلر کلیر کلمز سابق لوا مفتیسی آیاغه قالقدی ، دیك، آمر برسسله : « افندیلر ، دیدی ، زوجه‌ی طلاق ثلاثه‌یله تطلیق ایدییورم . بوجوجوقده بندن دکل ! » أوی حیرتلر وفریادلر دولاشدی. نجدتك پدری ، بونی متعاقب وظیفه‌سنی اکمال ایتمش برآدام غرور وسکونیله باشنی مندرك یاصدیقلرینه دایادی . اوزون برمدت کوزلرینی قارشیسنده دوران اوغلونه دیکدی . آغزنده برسورو مبهم کلمه‌لر دولاشیوردی. بوغازنده درین درین خیرلتیلر واردی. یوزی ثانیه‌ده بررنکدن رنکه کیرییوردی. نجدتله برابر هرکس ده پرتلاش، محتضرك باشنه قوشدی. دمینجك اوراده چابالانان، خیرلایان رنکارنك آتشین آدامدن شیمدی ساده‌جه جامد واسرار آمیز برکتله قالمشدی ؛ نجدتك پدری وفات ایتمشدی .

بو وقعه‌یی متعاقب - ذاتاً قیل وقال ایله ، شایعات عجیبه ایله تعیش ایده‌ن - اهالیٔ مجدیه آره‌سنده نجدتك علیهنده یکی ومراق آور بر ماصال اختراع ایدلدی . هرکس دیدیکه : مفتی افندینك مطلقه‌سنك دنیایه کتیردیکی چوجق نجدت افندینك ولد نامشروعیدر . قادین اوتوز بر اوتوز ایکی یاشلرنده واردی . کنجدی ، کوزه‌لدی. نجدت اون آلتی، اون یدی چاغلرنده سقیم‌الاخلاق بر دلیقانلیدی . وکیجه کوندوز بوقادینك محرمیتنده یاشایوردی . هیچ کیمسه بو حوادثك عدم موثوقیتنه احتمال ویره‌مدی ؛ باخصوص برکون کلو قادین‌ده بو ظنه قوتلی برسورو افترا ایله برشکل حقیقی ویرنجه دوشونن باشلرده بیله اعتراضه مجال قالمدی. آرتق مملکتك هرکوشه‌سندن، کوچوك نجدتك نحیف وبی‌ظهیر وجودینی کیرلی وذلیل برشی کبی الیم برغور مجرمیته سوروکله‌یه‌ن، بی‌آمان، تهدیدکار برچوق غیظ ونفرت سیللری آقییور ، جوشویور ، دالغالانییوردی . نجدت کیتدکجه ، منسوب اولدیغی عائله آره‌سند ، رفقاسی میاننده، مدرس کاظم افندینك نزدنده ، سوقاقده ، مدرسه‌ده، جامعده ، هریرده ، مملکتك هر طرفنده برر سلاح آغزی کبی قهار ومنتقم برچوق نظرلرك کندینه دوغرو چه‌ویرلدیکنی حس ایدییور ؛ مقاومتسز ، مدافعه‌سز ، شنیع وذلیل اولویوردی .

اونی برسنه قدرده میراث دعوالری اشغال ایتدی . اطلاق ایدیلن قادینك متوفانك خیلیجه مهم اولان متروکاتنه برطاقم مطالباتی واردی . میدانه برسورو داینلر چیقدی. معاملهٔ فراغیه‌سی اجرا ایدلمه‌مش برچوق اراضی مسئله‌لری تحدث ایتدی . اطرافدن باغ وبستانلری ضبط وغصب اولونمش برچوق شکایتجیلر توره‌دی . بونلرك هپسی ایله اوغراشمق نجدتك قوتی فوقنده ایدی. بناءً علیه مقدما پدرینك امور ومصالحیله مشغول اولان عموجه زاده‌یه مراجعت والتجا لازم کلدی. مرحومك یوم وفاتندن بری - وبالخاصه معهود حقیقتك ! شیوعندن بری - نجدتی مدرس زاده

عائله‌سی ارکانه ربط ایده‌ن بتون باغلر چوزولمشدی. کنج آدام حتی کندی اوینك دیوارلرنده بیله برر سیمای خصومتکار بولور اولمشدی . مع مافیه نجدت افندی بر چوق واسطه‌لره مراجعت ایتدی . لزومندن فضله تواضع وتکاپو کوستردی ، کوچولدی ، یالواردی ، نهایت کار آشنا عموجه زاده‌نك مظهر معاونتی اولدی. اوته‌کی، بو حرکتده غرورینی ، عظمت نفسنی اوقشایان برشی بولمشدی . همان قبول ایتدی ؛ کندیسی دوائر حکومتك هرشعبه‌سنده صاحب نفوذدی؛ قیصه برمدت ظرفنده بوتون مشکلاتی اقتحام ایتدی؛ بوتون دعوالر فصل وحل اولندی. ومرحوم لوا مفتیسنك املاك وعقاری ، نقود واموالی بری شرعی ، دیکری غیر شرعی ایکی وارث بیننده مناصفةً تقسیم ایدلمش اولدی . فلق بونی حقلی بولدی. هرکس : « أیی اولمش چاپقینه ، دیدی . مالك هپسنی اوکا براقمق ذاتاً حرامدر . آلدیغنی ده میخانه‌ده ، .... ده ییوب ایچمه‌یه‌جکمی؟ اونده اویله برکوزوارکه!..»

نجدت بوتون بونلری ایشیدوب دلکیر اولویوردی . بر وقت کلدیکه هیچ معتادی دکل کن ایچمکه باشلادی؛ وباده‌ده کندینه برهمدم درد آشنا بولدی. حیاتی بوصفحه‌یه کیرر کیرمز نجدتك اطرافنده برچوق دوست ورفقا پیدا اولدی . بونلر فی‌الواقع ، هپ سیم سیاه فسلر کنارینه اوجی اکسه‌یه صارقان رنکارنك کفیه‌لر صارار؛ بللری سلاحله مزین، مغرور ومتجاسر روشلی برطاقم سرسری کنجلردی . فقط مملکتك چوق تجربه‌کار ، چوق شهرتدار کنجلریدی ؛ ونجدتك نکاه شبابنه غایت یکی افقلر آچییورلردی . مثلا هرکون بر اکلنجه ترتیب اولونویوردی . کاه ، یازك صیجاق کونلرنده کراز یایلالرینه چیقیلوب صوؤق صو منبعلرنده راقیلر ایچیلیور ، کاه باغلره کندیلوب ، کیجه سرکی محللرنده قادین اویناتیلیور، وفیشین ، بلده‌نك کنار محله‌لرنده ، عشوه‌کار أللرك قاپادیغی دمیر قنادلی پنجره‌لره چاپقین ، صیجاق قورشونلر آتیلیوردی . نجدت حقیقتاً کیتدکجه ، مملکت ایچین برتهلکه اولویوردی .

نته‌کیم برکیجه ، کندیسیله برابر بش آرقاداش ایدیلر ، وخیلی سرخوشدیلر ؛ یازین برچوق کره‌لر کندی اوکلرنده کوبك رقصی یاپان ، وهرنه‌دن ایسه صوکره‌لری اونلری أوینه قبول ایتمه‌مکه باشلایان برقادینك قپوسنی جبراً آچمق ایستدیلر ، اوغراشدیلر ، ووردولر، کورولتو ایتدیلر؛ ونهایتینه برمعتاد پنجره‌لره سلاح آتمه باشلادیلر . فقط بوسفر ایچریدن‌ده مقابله ایده‌ن بولوندی. بش آرقداشدن بری مجروح دیکری ... مقتول اولدی ودیکر اوچی کوجلکله قاچوب قورتولابیلدی. نجدت فی‌الواقع قورتولانلر میاننده ایدی. فقط بووقعه اونك ایچین اوزون برسلسلهٔ مزاحم تولید ایتدی. مثلا، برآی جزا دائره‌لرینك مزعج ، محقر صالونلرنده سوروندی؛ ودوقشان برکون مجلسده قالدی . بوالیم دورهٔ مصیبتده هیچ کیمسه اوکادست حمایت وصیانتنی اوزاتمدی، ومحپسده بولندیغی مدتجه باباسنك امکدار، اختیار اوشاغندن باشقه هیچ کیمسه اونی زیارته کلمدی.

نجدت بوسرکذشتدن صوکره آغیر باشلی، متنبه، تجربه‌دیده برحال آلدی . هفته‌لرجه أویندن چیقمدی . باباسنك کتابلری آره‌سنده اوزون بردورهٔ سکون واعتکاف یاشادی . متعاقباً مدرس کاظم افندینك برچوق زماندر متروك قالان درسلرینه یکیدن مباشرت ایتدی . عائله ارکانندن بر قسم اونی تکرار عفو ایدر کبی کوروندی واونك پریشان ، مشئوم باشنه صؤوق، مغرور بر دست صیانت اوزاتدی . نجدت ، شیمدی ، برطرفدن ، کیجه‌لری عموجه‌زاده‌نك سلاملغنه دوام ایدییور ، ویکانه ذوق ومشغله‌سی مطیع بر وضعیت آلوب . اوراده طوپلانان اشراف وفضلای بلده‌نك مکالمه‌لرینه صادق برسامع اولمقدن عبارت قالییوردی . بعضاً ده ، یا غایت قانع برکلمهٔ تصدیق ویا تواضع واستفهام ایچنده کیزله‌نن بر جملهٔ اعتراض ایله اطرافنده دوران ایدن مباحثه‌لره اشتراك ایدر کبی کورونویور ، وبوصورتله تدریجاً عموجه زاده‌نك مظهر حسن توجهی اولویوردی .

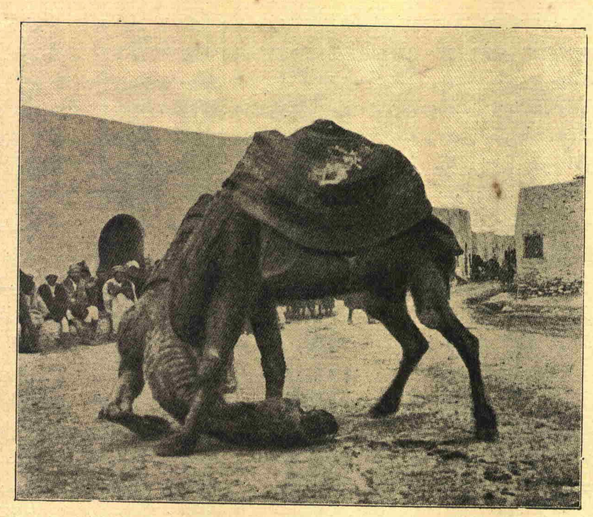

دوه کوله‌شی : نتیجه تعین ایدرکن

مع‌مافیه بوحال چوق دوام ایتمدی . یکی بر ماجرا، نجدتك بویکی سکون پرور مشی حیاتنه دیکر برطریق ضلالت دها آچدی . عموجه زاده‌نك سلیمه اسمنده غایت عشوه‌کار بر قیزی واردی . اقربا وقومشو اولمق مناسبتیله بوکنج قیزله نجدت آره‌سنده اوته‌دنبری ، تاچوجوقلقدن باشلایان برآشنائیٔ قدیم موجوددی . ایشته بوایکی اسکی دوستك ، دورهٔ رشدك حلولنی متعاقب بر قاچ سنه‌لر مجبوراً انقطاعه دوچار اولان مناسباتی، عموجه زاده‌نك سلاملغنده کچن اوزون مکرر کیجه‌لر وسیله‌سیله وبوسفر دها جدی ، دها قوی برصورتده تکرار تأسس ایتمشدی. بواولا خانه ایچنده التزامی ومکرر تصادفلردن باشلایه‌رق ، منحنی قاپو آرقه‌لرنده‌کی تماسلره قدر چیقان ، صوکره قراکلق آولو کوشه‌لرنده‌کی صیجاق درآغوشلرده تقرر ایده‌رك ، شدید ، معنیدار ودوغرودن دوغرویه قلبه عائد یکی برمناسبت اولمشدی .

بومناسبت آزبرزمان ایچنده ، برابتلا حالنی آلدی وهرایکیسی ده یکدیکری ایچین مهلك وبی آمان اولدی . میانه‌ده « بن سنك اوله‌جغم ، سن بنم اوله‌جقسك !» وعدلری تعاطی ایدلدی وبووعدلر بیتمز توکنمز ، صیجاق ، محرق بوسه‌لرله تختیم وتأکید اولندی . فقط برکون کلدیکه خانه خلقندن بعضیلری ، اطرافلرنده جریان ایده‌ن بوکیزلی ، کنهکار ماجرای عشقه کسب وقوف ایتدیلر. خانه‌نك اسرارپرور، قراکلق کوشه‌لرنده‌کی معانقه‌لرك صدای لرزشی ، آولو اورته‌لرنده‌کی بوسه‌لرك معصوم وپرنشاط فریادی نهایت بوتون عائله ارکاننك قولاقلرنده خجالت نثار ، غضب آور عکسلر یاپدی . سلیمه ذاتاً بر قاچ زماندر اك کوته‌بین اولانلرك بیله نظر دقتنی جلب ایده‌جك قدر پریشان حال وغریب‌الاطوار اولمشدی .

مع‌مافیه رئیس عائله حیثیت بیتیه‌سنی تهدید ایدن بومسئله‌یه غایت سسز وماهرانه برچارهٔ فصل بولدی: برکون نجدتی نزدینه چاغردی، ساکن برطورله اونی تنها براودایه چکدی، شفقت ومحبتی تقلید ایدن برسسله :

— اوغلوم ، دیدی . اوغلوم ! بر قاچ زماندر مرحوم پدرینك، سن دها کوچوککن،

بکا برچوق کره‌لر تکرار ایتدیکی بر سوزی ذهنمی قورجالیور . او ، دائما ، « نجدت اون طقوز یکرمی یاشنه کیرسین ، درحال استانبوله کوندره‌جکم . تحصیلنی اوراده اکمال ایتسون دیردی . شیمدی ، دوشون اوغلوم . اکر مرحومك آرزوسنی ایفا ایدوب ، روحنك شاد اوله‌سنی ایستیورسه‌ك ، یارندن تیزی یوق. همان حاضرلاك . سنی کوندره‌یم . کرك یولده ، کرك اوراده هیچ صیقیلمیه‌جغکدن امین اول ! استانبولده طانیدقلرمدن برچوق کشی وار . سکا لازم کلن یرلر ایچین توصیه نامه‌لر ویریرم. وسنی اقربامزدن زهدی افندینك اوینه مسافر کوندریرم. کنجسك. لکن چوق شکر کیمسه‌یه محتاج اولمیه‌جق قدر ثروتك وار . بوراده‌کی ایشلریکی بن درعهده ایدرم وسکا ماه‌بماه لازم مقدارده پاره کوندریرم . آره‌صیره مناسب زمانلرده‌ده مملکتکه کله‌بیلیرسك ! »

نجدت صاپ صاری اولدی و :

— باقه‌لم ، عموجه دوشونه‌یم‌ده ... دییه که‌که‌لدی .

سلیمه‌نك پدری سرت ، خشین برسسله :

— یوق ، بقالم ، دوشونه‌لم یوق ! دیدی. وبردن کنج آدامك تاحریم روحنه نفوذ ایده‌ن برنظرله باقه‌رق: هم‌او خاطرکدن کچن شیطانلقلری برطرفه آت! دوشوندیکك شیدن امیدیکی کس! بونی‌ده ایی بیل که سن بوراده بولندقجه بنم قاپوم سکا قارشی دائما قاپالی اوله‌جقدر. دییه‌باغردی.

نجدت بر آنده بوتون حقیقتی آکلادی ، ومنقاد ، چاره‌سز باشنی أکوب :

— پکی! دیدی. پکی عموجه، کیده‌رم...

* * *

وکیتدی . زهدی افندی اوکا قارشی ، برقاچ‌زمان فوق‌العاده آشنامهمانپروری کوستردی. چونکه نجدت عموجه زاده طرفندن کتیردیکی توصیه نامه‌یه محصولات بلده‌دن برخیلی هدیه‌لر تردیف ایتمشدی . مع‌مافیه کلن هدیه‌لرك حکم ونفوذ مادیسی زائل اولمغه باشلاینجه ، زهدی افندیده مسافرینی اعزاز واکرامه آرزو قالمدی. ونجدت استانبوله کیتدیکینك ایلك سنه‌سی هم مدرسه‌یه منتظماً دوام ایده‌بیلمك ، هم‌ده منت اغیاره رام‌قالمامق فکریله فاتح سمتلرنده کوچوك برخانه‌ده اقامته مجبور اولدی . عموجه زاده‌یه یازدیغی ایلك مکتوبلرده، نجدت ، یالکزلقدن ، یابانجیلقدن ، کوندریلن پاره‌نك عدم کفایه‌سندن شکایت ایدیوردی . عموجه زاده جوابلرنده ، کسب علم وعرفان یولنده بوکبی اوفاق تفك صیقینتیلره مقاومت‌لزومندن واسرافك محاذیرندن بحث ایله‌یوردی. نجدت‌اوکجه‌لری برچوق‌دفعه‌لر، برعصیان ، هرشیئی خردوخاش ایدوب کری‌یه دونمکی دوشوندی. صوکره‌مملکتنه ومملکتنده‌کیلره قارشی قلبنده، ناکهان اویله‌غریب برکین ونفرت‌دویدی که‌بوتون‌فجاعتنه، بوتون محرومیتلرینه رغماً استانبولده‌کی حیاتنه باش اکدی . یتیم کنجلك روحنك بوتون حرارتلرینی سعیه ، تعلم وتدرسه وقف ایدوب ، چیلغین برحرص ترقی وتعالی ایله چالیشمغه باشلادی؛ واوزون برآلتی سنه، آره‌صیره آنجق بعض‌عا ی ذوق‌قیرنتیلریله سوسله‌نن ، چیرچیپلاق ، دوم دوز ، خشین برصوفته حیاتی سوردی .

بو آلتی سنه‌لك یکنسق حیات تحصیل، مملکته ایکی دفعه واقع اولان سیاحتدن ماعدا برقاچ حادثهٔ فوق‌العاده‌یی دها احتوا ایده‌ر . بونلردن برنجیسی : نجدتك معاشقه‌سی ، ازدواجی . ایکنجیسی : ازدواجنك ایلك کیجه‌سی آلدیغی « قادنی » تطلیق . اوچنجیسی اجازت اخذی وبونی متعاقب برقاچ رفیقیله حجازه واقع اولان سفریدر . فی‌الواقع او ، بومقدس سیاحته‌صرف رفیقلرینك الحاح واصراریله قرار ویرمشدی . چونکه : کرك پدرینك‌اورادن ناقابل شفا برعلتله عودتندن وکرك کوچوککن اوکا حیاتی سیاه ایده‌ن سیاحتلرك آجی خاطراتندن نجدتك حرم موجودیتنده هرنوع مباعدته، هرنوع سیرسفره قارشی غریب ، مبهم برقورقو قالمشدی . نته‌کیم نجدت اوچ رفیقیله مکهٔ‌مکرمه‌ده غریق طواف وطاعات ایکن تصادفك مستهزی برجلوه‌سیله خطهٔ حجازیه‌یی ناکهان مدهش وواسع برقولرا آفتی استیلا ایتدی . نجدتك قلبنده پك آجی‌وپك درین برایز براقان فلاکتلردن بری‌ده ، بوحجاز عودتنده یولده ، قلازمه‌نلر پیشکاهنده کچردیکی ایکی آیلق دورهٔ سفالت وضرورتدر .

ایمدی الحاج نجدت افندی بیوك براحتیاج حضور وسکونله مملکتنه عودت ایتدی . فقط یازیق‌که مملکتنده محتاج اولدیغی آسایش حیاته بدل ، اونی برسوروکشاکش ومتاعب ومزعج برچوق مسائل مشوشه قارشولادی : عموجه زاده‌نك یددرایتنه تودیع ایتدیکی بوتون مصالح ذاتیه‌سی آجیقلی برحالده ایدی . فی‌الواقع عموجه زاده الندکی وکالتنامه حجتیله کنج یکنینك املاك واموالی ایچنده خیلیجه برباد تخریب وخسار چیقارمش ، والحاج نجدت افندی کندینه عائد اولان‌همان‌شیئی مدهش برفورطنه‌دن صوکره کبی آلت اوست وتارمار بولمشدی .

بوحال اونده نامأمول شدید برعصیان تولید ایتدی . آرتق هیچ اسکیسی کبی دکلدی . کردننده آرتق هیچ انقیاده مجال قالمه‌مشدی ، الحاج نجدت افندیله سابق لوا مفتیسنك منحوس ، ذلیل چوجوغی آره‌سنده آرتق هیچ بررابطه یوقدی . مرکز علم وعرفان اولان پایتختده‌کی آلتی یدی سنه‌لك حیات سعی وتجاربك اوکا ویردیکی حس رجحان وتفوقله بوتون لوا خلقنه آرتق یوقاریدن باقه‌بیلیردی . بناءً علیه ایلك ایشی بی‌محابا ، همان محکمه‌یه مراجعت ایتمك اولدی. وهمان اطرافنده کندینه یاردمجیلر بولدی. عموجه زاده‌ایله کرك نفوذ وعظمتجه، کرك ثروت ویسارجه همعیار اولان برچوق ذوات‌ده اوکا بوخصوصده راهبر وناصح اولمغه باشلادی . نهایت برکون مسئله ، عموجه زاده‌نك علیهنده اوقدر کسب جدیت واهمیت ایلدی ، اوقدر هراس‌آور اولدی‌که زواللی اختیار بالذات یکنی نجدت افندینك نزدینه کلوب ایضاحاتده بولندی. واکر یکنی دعوادن فراغت ایده‌جك اولورسه . اونك لهنده اونك رفاه وترقیسی ایچین پك‌ایی قرارلر اتخاذ ایدیله‌جکنی سویله‌دی . موفق اوله‌مدی . تکرار مراجعت ایتدی. نتیجه‌ده‌بشیوز لیرا راده‌سنده برتضمینات آقچه‌سیله ویکننی « .... » جامعی مدرسلکنه تعیین ایتدیرمك صورتیله مملکتی دولاشان‌بوتون قیل وقاللره وکندینی تهدید ایده‌ن بوتون کشمکشلره نهایت ویردی .

« ۱۳۰۵ » سنهٔ‌هجریه‌سنده عموجه زاده‌سنك وساطت ومعاونتیله ، مدرس زاده الحاج نجدت افندی « .... » جامعی مدرسلکنه تعیین قیلندی.

اکثریت خلق بوحادثه‌یی جلی برعدم‌ممنونیتله تلقی ایتدی . هیچ کیمسه ، حاجیلغه وحائز اجازت اولوشنه‌رغماً . هیچ کیمسه نجدت افندی‌یی بومقامه لایق بولمدی . قهوه‌خانه‌لر ، چارشولر، وجامع آولولری کبی مجمع ناس اولان یرلرده : «یاهو دویدیکزمی؟ حاجی مفتینك اوغلنی مدرس یاپمشلر ! » ؛ « اما ، ایتدك ها ؟ شوچاپقین اوغورسز حریفی‌می ؟ او ، عمرنده دها نماز، نیاز نه‌در بیلمز به » ؛ « دها کچن کون باشنك صاریغیله‌اوتاما ن . آپوستولك‌اورده آتیشدیروب دوروبوردی! » ؛ « سوزده‌حاجی‌ده اوله‌جق! » ؛ « بزدها اونك نه‌لرینی بیلیرز . بو برشیمی؟ » کبی متأسفانه ومنقدانه حسبحاللر دولاشمغه باشلادی .

الحاج نجدت افندی بونلرك هیچ برینه والهٔ سمع اعتبار ایله‌مدی؛ اومبتدیلره مخصوص صاف برشوق وهوسله بویکی بوایلك وظیفه‌یی ایفایه شتابان اولدی. ایکی سنه قدر دوام ایده‌ن مدت تدریسیه‌سنده طلبه‌سیله اونك اره‌سنده همان اخوته یاقین برمحبت متقابله تأسس ایتدی. او، أك آز خشین، اك مشفق ومثلی کوروله‌مش درجه‌ده ساده ، لاابالی برمدرس اولمشدی . طلبه‌سی اونکله مناقشه‌لر بیله یاپیوردی . او ، - حتی بعضاً صریح اعتراضلر شکلنی آلان - بومناقشاتده دائما خیرخواه ، مساعده‌کار ، صبور ، مقنع داورانیوردی .

مدرسلکه تعیننك ایکنجی سنه‌سی، رمضان آینده «.... » جامعنك کرسیٔ وعظنی اواشغال ایتدی واو سنه اطرافنه أك چوق جماعت طوپلایان واعظ الحاج نجدت افندی اولدی . فقط‌بوتون بوموفقیتلر عین‌زمانده مملکت‌ایچنده‌کی علیهدارلرینك تزییدینه سببیت ویریوردی . حتی بو یوزدن ماه غفرانك اواخرنده دوغرو برایکندی اوستی جامعده خیلی مهم بر وقعه تحدث ایتدی. شویله‌که : جماعتدن بری « ان‌الله جمیل یحب‌الجمال» حدیث شریفنك تفسیرنده براز

سربستانه وبراز یولسزجه ادارهٔ کلام ایده‌ن واعظی تکفیره قدر واردی . قبه‌نك آلتنده، بردن ، برچوق سسلر یوکسلدی . خلق همان ایکی‌یه منقسم اولدی . فقط غلبه معترضلرده قالدی . ومسئله آولو اورته‌سنده مشاتمه ومضاربه‌یه قدر چیقان برکورولتو ایله ختام بولدی .

بووقعه‌دن اوچ کون صوکره ایدی‌که لوا خلقی ینه نجدت افندی‌یه دائر یکی وهیجان‌آور بر حوادثله چالقاندی. کیجه‌نك ایلرله‌مش برساعتنده، سحوره یقین، مدرسك اودا قاپوسی برقاچ طلبه طرفندن جبراً آچیلمش، قیرلمش، والحاج نجدت افندی ، جبه وشالوارندن محروم ، نیم عریان برحالده‌انواع تحقیرات‌ایله جامع آولوسنه‌آتیلمشدی. بونك اسبابی قهوه خانه‌لرده یوکسك سسله بری برینه باغیرانلر اولدی . فقط اکثریت خلق‌بونی یاواش سسله وفیصیلدیلرله نشر واشاعه‌یی دها مرجح بولدی .

بووقعهٔ مؤسفه‌یی متعاقب الحاج‌نجدت افندی آرتق لواده قالمه‌نك کندیسی ایچین امکانسز اولدیغنی حس ایتدی؛ وحادثه‌نك خلق اوزرنده براقدیغی ایزلر سیلننجه‌یه قدر کوزدن نهان اولمغی دوشوندی . کیتدی ، اوچ سنه قدر مرکز ولایتده اختیار اقامت ایله‌دی .

الحاج نجدت افندینك حزین وناکام عمرینی تشکیل ایده‌ن سنین مزاحم ومصائب میاننده ، بواوچ سنه احتمال اك آز حامل شر ونحوست اولان واحتمال اوکا رازده تأمین رفاه واقبال ایلیه‌ن بردور حضور وسکون اولمشدر . مثلا ولایته نقلینك اوچنجی آیی اورا مکتب‌اعدادیه‌سنه لسان عربی وعلوم دینیه معلمی تعیین اولندی . وعین زمانده « خلافت واسلامیت » نامی آلتنده خیلیجه مهم براثر تألیفنه حصر مساعی ایله‌دی. درت بابه آیریلان وبوز اللی صحیفه‌یی متجاوز اولمایان بو کتاب ایچین اونك اوچ سنه متمادیاً چالیشدیغنی ادعا ایدنلر واردر . فقط کندیسی اثرینه یازدیغی مقدمه‌ده « خلافت واسلامیت » ك اوچ هفته‌لق برسعی وتتبعك ثمرهٔ مفیده‌سی اولدیغنی سویله‌ر . « خلافت واسلامیت » مؤلفی ایچین حقیقتاً مفید برثمره اولدی . الحاج نجدت افندی درت بابدن برینی کاملاً خلیفهٔ زمانك ستایش واوصافنه ودوام عمر وعافیتنه حصر ایله‌مك، یالکز بونکله‌ده اکتفا ایتمه‌یوب «خلافت واسلامیت » ك برچوق نسخه‌لرینی ابواب عاطفته منتهی اولان یوللره کوندرمك صورتیله اللی لیرا راده‌سنده براحسان شاهانه‌یه نائل اولمش ومتعاقباً ازمیر پایه‌سی رتبه‌سیله تلطیف وتحسین ایدلمشدی . بو اونك ایچین فوق المأمول برسعادت اولدی ؛ و بردن بی‌مجال ، دوشوك اوموزلرینه بروضع غرور ومتانت ویره‌ن بوصیت وشرفك همشهریلری اوزرنده حاصل ایتدیکی تأثیری یاقیندن کورمك آرزوسیله تکرار مملکتنه دوندی . آلدانمه‌مشدی ؛ بوسفر مملکتنده اونی حار وصمیمی برآوازهٔ تعظیم وتکریم قارشولادی . مابینه انتساب ایتدیکی سویله‌نیوردی . بوتون قلبلرده اوکا قارشی حرمت وخشوع ایله مالی هراس‌آلود حسلر اویانیوردی. اوبوتون بونلری کوره‌رك هرکون برآز دها اطرافنده‌کیلری استحقار ایتمه‌یی، وکندینی کیتدکجه برسترهٔ عظمتنون اسرار آلتنده‌سوسله‌یوب، کیزله‌مکی اوکره‌نیوردی.

فی‌الواقع الحاج نجدت افندی‌یی ، چارشوده بلدیه رئیسنی سلاملارکن ، عدلیه‌ده دیز دیزه قاضیٔ بلده ایله مصاحبت ایدرکن ، جامعلرده مفتیله اوموز اوموزه یوررکن کورنلر ، اونك یوکسك یرلردن مقدرات بشرله اوینامغه کلمش برمنجی ، برمستثنا اولدیغنه حکم ایدرلردی ؛ بوتون اوضاع وحرکاتنده ، اوقدر بالاپرواز ، اوقدر غریب برصورتده مغرور اولمشدی . بوحاله عموجه زاده‌نك وقعهٔ وفاتی برسبب‌مشدد اولدی .

عموجه زاده‌نك ذکور اولادی یوقدی . بناءً علیه الحاج نجدت افندی مرحومك ایکنجی بطندن‌یکنی اولمق مناسبتیله من‌جهة‌العصوبه‌میراثه حق قزانیوردی. فقط بویك قولای الده‌ایدیلیر برنعمت‌غیر مترقبه دکلدی . عموجه زاده‌وفاتندن خیلی زمان اول ، یکننی حقندن اسقاط ایچین هردرلو چاره‌یه توسل ایدرك بوتون ملکنی زوجه‌سیله کریمه‌سی زلیخا وسلیمه خانملر نامنه دور وفراغ ایله‌مشدی. ثروت مهمدی. بناءً علیه ینه‌اوغراشمق، ینه‌دیدیشمك ، ینه محاکمه مراجعت ایتمك لازم کلیوردی .فقط بوسفر مفتیلرك ،قاضیلرك انیس وهمدمی صفتیله مباهی اولان الحاج نجدت افندی ایچین دیدیشمه‌نك ، اوغراشمه‌نك عجبانه کبی برمعناسی اوله‌بیلیردی ؟ بو بروسیلهٔ غالبیت ومظفریتدن باشقه نه اولابیلیردی ؟ کندیسی‌ده اولا بویله بودوشوندی ؛ فقط ایش برعکس اولدی .

چونکه تصور ایتدیکی کبی ، قارشیسنه چیقان خصملر ، برآی ظرفنده متوفا زوجنك اسمنی اونوته‌جق قدر متوه سرسم براختیار قادینله ، یکرمی بشنی متجاوز وایکی چوجقلی بروالده اولمه‌سنه رغماً حالا « شی بریرده »لرینی کندیسنك بویونه آصان وحالا قومشونك آصمه‌سندن اوزوم چالمقده برذوق بولان شیماریق ، چیلغین سلیمه‌دن، وقتیله الحاج نجدت افندینك بوسه‌لرینه بی‌محابا ترك عصمت وطراوت ایده‌ن اوقوش بینلی عشوه‌کار سلیمه‌دن عبارت دکلدی . بو ایکی سلیك سیمای عجز ونسویت اورته‌سنده برهیکل عزم ومتانت کبی اوکازوربازوی رجولیتنی کوستره‌ن بردیکری ، بردیکر خصم‌دها واردی . «....» قضاسی اشراف وخاندانندن سیمه‌نك زوجی ناصر بك !...

بوناصر بك ، الحاج نجدت افندینك کندینه متکاء وظهیر اتخاذ ایتدیکی قوتلرك بلکه آمر وناظمی اوله‌جق برنفوذ وقوته‌مالکدی ، ولایتك هرکوشه‌سنده نامدار وحاکم‌مطلقدی . هرکس اونك ایچین : « ناصر بکمی ؟ دیردی ؛ اونکله اوغراشمق ، اونکله برایشه کیریشمك‌ها ، نعوذ بالله ! ناصر بك‌ها ! یاهو اونك‌هریرده پارمغی واردر ، اوهریره دال بوداق صالمشدر . »

ایشته ناصر بك بویله برناصر بکدی .

مع‌مافیه الحاج‌نجدت افندی‌ده بوقوت اوکنده هرغیرتك بیهوده اولدیغنی حس ایتدی . برقاچ زمان دعوایی صلحاً تسویه‌ایتمك چاره‌لرینی آرادی. فقط هرتشبثنده هرآدیمنده ناصر بك اونك‌آلننه برمرمر دیوار کبی‌چارپدی . نهایت ، ناامید ، صوك چاره اوله‌رق آووقاتلره. هراسمنی ایشتدیکی آووقاته قوشدی . بونك ایچین‌ده برخیلی زمان ینه مرکز ولایته طاشیندی . برخیلی زمان یازیخانه‌لره باش اوردی. بوتون بویورغونلقلرده هبا اولمق اوزره ایدی‌که قارشیسنه ، ناکهان ، استانبولدن یکی کلمش ، کنج ، نطوق ، پروعد وخیال بردعوا وکیلی چیقدی وبرچوق امید ایله اونك ایشنی درعهده ایتدی .

دعوا فی‌الواقع برسنه دوام ایتدی . فقط بتون الحاج نجدت افندینك خانه‌سی کنج آووقاته کنیش برمأکل وامین برتعیشگاه اولدی . ذاتاً بوغریب یوردسز کنج آدامله نجدت افندی آره‌سنده ، بردن وکیللك ومؤکللك رابطه‌لرینك فوقنده برموانست روحیه حاصل اولمشدی . وکیل مؤکلنك علم ورفقنه ، مؤکل وکیلنك ذکا وعرفانه حیران قالمشدی . یاواش یاواش وکیل مؤکلنی سوق واداره ایده‌ن برقوت حالنه کلدی. وکنج آووقاتك الحاج نجدت افندی اوزرنده‌کی نفوذی عادتا شایان حیرت بردرجه‌یه واردی . او هرسوزه باشلادقجه نجدت افندینك صاریغی متواضع برحرمتله اکلیبور وکوزلرینه دیندار، معتقد برتوکل دولویوردی .

مع‌مافیه ، آز برزمان ظرفنده احسان بکك - بو وکیلك اسمیدر - الحاج نجدت افندینك حیات فکریه وحسیه‌سی اوزرنده اجرا ایتدیکی تأثیرات حسنه هیچ برجهله قابل انکار دکلدر. ذاتاً کندیسی‌ده اوصیره‌لرده امین برواسطه ایله استانبولده‌کی رفقاسندن برینه کوندردیکی مکتوبده بوحقیقتی دها بلیغ برصورتده ایضاح واعتراف ایتمشدر :

« فضیلتلو رفیقم افندم ، دیمشدر ، بن حیات معنویه‌می ایکی قسمه آییریورم . شمدی‌یه قدر کچیردیکم عمر اك قره‌جاهللرك عمرینه مقیسدر. مکرکه بن هیچ برشی بیلمیورمیشم . مکرکه بن شیمدی‌یه قدر احوال عالمه پك بیکانه ایمشم . کندیمی - اکر تعبیر جائزسه - آصل شیمدی بلوغه ایرمش فرض ایدیورم. بونی‌ده هرجهتدن‌وکیلم احسان بکه مدیونم . دوغروسی بو ذاتك عقل واذعانه ، فراست ومعلوماتنه حیرانم الخ ... »

مع‌مافیه بوتون بونلر هیچ بروقت‌دعوانك

حسن صورتله تنیجه‌لنه‌سنه یاردم ایتمدی. الحاج نجدت‌افندی برخیلی پاره‌وبرچوق قوت‌صرفندن صوکره رسماً محروم حق میراث قیلندی. بونی نه دعوا وکیلی احسان بکك دها ودرایتی، نه‌ده الحاج نجدت افندینك ترقیات علمیه وفکریه‌سی منعه قادر اوله بیلدی.

***

آغیر، یورغون بر یاز اقشامی ایدی. ایکیسی‌ده صوك محاکمه‌دن، صوك هزیمتدن هنوز چیقمشلردی. پای تنزهی باغلر وتارلالر آره‌سنه سوق ایدن تنها بریولده؛ بری سرپوشنك تره قاریشان پوپاسیله صاریفنك کنارنی، آلنی وشقاقلری قیرمزی؛ یپلانقاوی خطارله ایشلنمش؛ دیکری صیپجاقدن فولاسی اریه‌دن یاقالغنك دارجنبرنده بوغولمش؛ هرایکیسی ده فنا پاپیلمش متفاوت ایکی قیریق قوقله کبی کولنج وحزین، قولارصاقیق، اوموزلر دوشوك، غیر منتظم، صامت وسرسری یورویورلردی. ایکیسنده‌ده تکلمه مجال یوقدی. فقط احسان بك بولك اورته‌سنده توقفایدوب ماورائی دنیله‌جك‌درین وغریب برسسله ناکهان:

— آه، ایتمشدی. آه عزیزم نجدت‌افندی! دیمشدی. بوتون بوفلاکتلره، بوحقسزلقلره، بوظلم‌واعتسافه‌سبب نه‌دربایرمیمك؟ مکتبسزلك! مکتبسزلك! وبوندن متولد اولان جهالت، جهالت عمومیه ... اکر بوکون، شومملکتده شوزوللی، شویچاره‌مملکتده آدام عقلی برقاچ مکتب اولایدی، بزدعوامزی قزانیر، حقمزی آلیردق. اطرافمزده محاکمك شوذلت ومذلتله قارشی بزمله برابر باغیروب، چاغیراجق، عصیان ایده‌جك برچوق پاك ناصیه‌لربولوردق. محیطمزك بلیمزی بوکه‌ن تضییق آهنینی قیروب خردوخاش ایده‌جك‌امین وقوی‌آللر بولوردق. اکر، مکتب اکرمکتب، مکتب اولسیدی ...»

واحسان بکك شوسوزلری نجدت افندینك الیم برسورو دوشونجه‌لرله اوغولدایان بیننده بویله (آه، مکتب‌اولیدی) نقراتیله اوکیچه، کچ وقتله قدر دوام ایده‌ن مطنطن، بلیغ ووجیز برخطبه‌شکلنی آلمشدی.

.... ایشته نجدت افندینك حیاتی یکی، مهلك بر صفحه‌یه قویان وقضا وقدرك نامرئی جریانلریندن اولنك باشنده مرئی ومحسوس فورطنه‌لر ایجاد ایده‌ن بو مکتب مسئله‌سی او اونوتلماز کیجه‌نك اوموثر خطبه‌سندن دوغمشدر. چونکه الحاج نجدت افندی ۱۳۱۵ تاریخنده احسان بکك معاونت عرفانیله، اوسنه لوایه تعیین ایدیلن منورالفکر، کنج بر متصرفك حمایهٔ معنویه‌سی آلتنده، بخیلی مهم مصرفلر اختیار ایده‌رك اوزمانه قدر، کندی تعبیری وجهله «برشوره زار جهل و وحشت» اولان زوالللی لوایی مکمل برمکتبله سوسله‌دی. ورسم کشاد کونی احسان بکك نطقنده سویلندیکی کبی «بو بیت‌العرفانك قاپولری عمان نادانی وایاطیل ایله جیقمز یولارده سنده‌لیه‌ن نورسیدکان مملکته» کشاد قیلندی.

لواده متصرفی بو ایده علاقه‌دار بولان مهم براقلیت تشبثی تقدیرلر وتصویبلرله‌قارشیلادی. ومتصرفك سکز یاشنده‌کی مخدومی، اشراف بلده‌نك بوتون چوجقلری تعقیب ایلهدی. ایلك آی دفترینه آنجق آلتمش طلبه قید ایدن «بدر عرفانت» ـ بو مکتبك اسمیدر ـ آلتی آی ایچنده اوچیوزی متجاوز طلبه‌سی اولدی، مملکتك درت کوشه‌سندن جوجوغنك امر تحصیلی ایچین ماهیه آلتمش غروش فدا ایده بیله‌جك رنجبردن، اصنافدن برچوق پدرلر ظهور ایدییوردی. الحاج نجدت افندی بوغیر مأمول موفقیاته حیران قالییور، ودرین برسکر شوق وانبساط ایله برچوق‌ده مجانی طلبه قیدینه باشلایوردی.

بو مکتب، دوغروسی، اوحوالیده مثلی نامسبوق، یکتا بردارالتدریس اولمشدی. حتی احسان بکك ادعاسنه باقیلیرسه «بدر عرفان» کبی برابتدائیه ورشدیه مکتبه‌نه مرکز ولایتده نه‌ده استانبولده کوچ تصادف ایدیلردی. فی‌الواقع ولایت غرته‌لرنده بروغرامك مکملیتی برخیلی زمانلر موضوع بحث وثنا اولمشدی. پروغرامده بمضیلرینك تقدیرینی، وبرچوقلرینك حیرتی جلب ایده‌ن؛ موسیقی، تغنی، ژیمناستیق کبی برچوق‌ده دروس جدیده واردی. فقط بو درسلر هرطلبه ایچین مجبوری اولمدیکندن، موسیقی‌یی، تغنی‌یی وژیمناستیکی لزومسز، حتی بلکه مضر بولان ابوینك حضور قلبنه خلل

چیقمشدر

سالنامهٔ ثروت فنون

۱۳۲۷

سنه‌سنه مخصوص [ایکنجی سنه‌لکی]

بزده کورلمه‌مش براثر مکمل وجسیم، حتی بعض جهتلرده آوروپاده‌کی امثالنه فائق.

درت دانه، هربری براثر نفیس صنعت اولان درت رنکلی تابلوئی، بوتون وقایع عالمه دائر، ۲۰۰ دن فضله رسمی حاوی.

غایت کوچوك حرفله دیزلمش (۴۰۲) بویوك صحیفه

و

علاوه صورتنده

مجلس مبعوثاندن چیقان عثمانلی قانونلری

(خصوصی برکاغده طبع ایدلمش) فوق‌العاده برسالنامه. فیاتی، جسامتنه نسبتله پك اوجوز: (۱۵) غروش. طشره ایچون ساحله: داخله ۵ غروش تعهدلی پوسته اجرتی‌ضم ایدیلیر. اعلا مجلدی ۲۰ غروش.

[سالنامهٔ ثروت فنونك برنجی سنه‌سنك فیاتی‌ده ۱۰ غروشدر]

به آدارسه‌کز بولورسکز: بوجهتله سالنامه‌مز بر محیط‌المعارفدر. تقویمه ومواسمه‌دائرایضاحات‌ایسته‌یورمیسکز؟ سالنامه‌مزی آلیکز. پوسته وتلغرافه، شمندوفرلره، مقیاساته، اعیان‌ومبعوثانه، حکمدارلره، دولتلره دائر معلوماتمی آرزو ایدییورسکز؟ سالنامه‌مزی اوقویکز. بزمله برابر بوتون دنیا- ده‌کی دولتلرك اصول مسکوکاتی حقنده پك عمیق‌تتبعاتله یازلمش معلوماته محتاج ایسه‌کز سالنامهٔ ثروت فنونی آلمادن واحتیاجکزی دفع ایده‌مزسکز.

عائله‌لرایچنده هرکون اوغرانیلاجق قضالر، خسته‌لقلرایچون سالنامهٔ ثروت فنونی اوقویکز. دنیانك بش قطعه‌سنده برسنه‌ده نه‌لر اولدیغنی، اوطوردیغکز برده، آکلامق ایسترسه‌کز سالنامهٔ ثروت‌فنونده ۱۰۸ صحیفه‌لق جسیم قسم مخصوصی آچیکز. برسنه ظرفنده بزم مملکتمزده ادبی، سیاسی، مالی، عسکری، بحری نه‌لر اولدیغنی بیلمك ایچون سالنامهٔ ثروت فنونك هربری بر متخصص طرفندن یازیلان سال ادبی، سال‌سیاسی، سال‌مالی، سال‌عسکری، سال بحری قسملرینه مراجعت ایدیکز.

ایراد ایتمه‌مشدی. مع مافیه برچوق والده‌لر مجبوری اولان فرانسزجه درسی علیهنه زوجلریله أوده قیامتلر قوپاریور، وبونلرمیانده تا مکتب قاپوسنه کلوب ماربار باغیرانلر، بونده‌ده موفق اولامینجه، عظیم برحرص انتقام ایله اوده چوجقلرینك نه‌قدر لاتین حروفیله یازیلش کتابی وارسه پارچه پارچه ایدنلر بولونیوردی. فقط ایشك اصل اك مهمی بو عاصیلر قافله‌سنه یاواش، یاواش جهنمی برقصر حالنده سفلی روحلره‌خاکی‌مناظرك‌نادیده‌سنی کوستریبوردی. الحاج نجدت افندینك مکتبی یانیوردی. فقط بوغایت معنیدار، غایت شعشعه‌دار بریانغینندی. بومملکتك افقلرینی خونین رنکاره بویایان، قهار بر یانغینندی؛ بویانان، مدرس زاده‌لرك منحوس وذلیل چوجوغنك اطرافنده‌کی‌خلقه‌کین ونفرت صاچان قلبیدی. فقط بوچوق دوام ایتمدی. ذاتاً بنایوز اللی‌سنه‌لك اخشاب برقوناقدن عبارتدی. وسائط اطفائیه مفقوددی. ایکی‌ساعت ظرفنده احسان بکله نجدت افندینك اثر سی وغیرتی، کاملاً رهین دود ورماد اولمشدی.

بعض کیمسه‌لر اوکیجه نجدت افندی‌یی نافله آرادیلر واونی آنجق صباحه قارشی آویندن‌یوز آدیم اوته‌ده بردیوار کنارنده بایغین بولدیلر. قولتوغنك آلتنده مکتبك مقبوضات ومصارف دفتریله، کوندز ویریلن تطفلرك صورتلری وبرچوق‌ده کتاب واردی. بوکتابلر «خلافت واسلامیت» نسخه‌لریدی ....

اوچ کون ظرفنده یانغینك قصدی اولدیغی کمال وضوحله تحقق ایتدی. چونکه اوکیجه بویله بریانغینه سبببیت ویرمك ایچین تا آولونك برکنارنده اقامت ایدن برکبچی‌دن باشقه مکتب داخلنده «فردواحد» یوقدی. بناءً علیه بکچی توقیف ایدلدی؛ وایرتسی کونی، آقین آقین بویوك قوناغك خرابه‌سنی سیره‌کان خلق آزه‌سنده اسرار انکیز برطورله کزینوب: «ایشته، اوامر الهیه‌یه قارشی کلهنك صوکی بودر؛ کوجه‌کلك، خوانندهلك، سازندهلك، تعلیملرینك صوکی بودر! ..» دیه دولاشان بررفاعی درویشی‌ده استنطاقه باشلادیلر. تحقیقات ایکی آی دوام ایتدی وبرنتیجه ویرمدی.

الحاج نجدت افندی بوفلاکتی متعاقب آرتق قطعی وداعمی اوله‌رق، مرکز ولایته نقل مکان ایتدی. اوراده، برقاچ زمانلر، ینه احسان بکك‌الحاج وابراهیله برغرته‌امتیازی آلوب «فکر» نامیله برجریدهٔ یومیه نشرینه باشلادی. ایلك آلتی‌آی‌ظرفنده‌یوزلیرا قدر برزیان‌ایتدی. الحاج نجدت افندی بوتشبثلرده‌ده فراغت ایتمك اوزره ایدی‌که، بالعموم غرته‌لرك صائیشنی یوزده یوز تزییده باشلایان روس ـ ژاپون محاربه‌سی سرزدهٔ ظهور اولدی. مدرس زاده الحاج نجدت افندی، فی‌الواقع اقصای شرقده دوکولن قانلردن چوق استفاده ایدییوردی. فقط سرمحرر احسان بکك اوفاق برتدبیرسزلکی هرشیئی عظیم بربلیه ایله محو وخراب ایلهدی. شویله‌که: «پورآرتورك» ژاپونلرطرفندن ضبطی مناسبتیله یازیلان برباش مقاله‌ده، هرنه‌دن ایسه، برازده شرق مسئله‌سی موضوع بحث اولمش وبونکله‌ده اکتفا اولنمیوب عثمانلی ایمپراطورلغنك ظلام استقبالنه دائر برقاچ سوز سویلنمشدی. بوکا عین نسخه‌ده «جلوس میمنت مأنوس» ترکیبنك، سهو مرتب اوله‌رق «میمنت مأیوس» اوله‌سی دیکر بروخامت علاوه ایتدی و«فکر» بلا مدت تعطیل اولنوب، مدیر مسؤل ایله سرمحرری‌اولا ازمیرده صوکره استانبولده‌برسنه قدر دوام ایده‌ن برمحاکمه‌یی متعاقب‌بری بتلیسه، دیکری آطنه‌یه نفی وتبعید ایدیلدیلر.

الحاج نجدت افندی بتلیسده بولندیغی‌مدتجه مملکتنده اوکا دائر برچوق بدخواهانه شایعه‌لر دولاشدی. کیمسی انتحارندن، کیمسی تجننندن، کیمسی مقتولیتندن وبعضلری‌ده آچلق واشکنجه آلتنده‌کی اولومندن بحث ایتدیلر. فقط بونلرك هیچ بری ذره‌جه مقارن حقیقت دکلدی. احتمال نجدت افندی رووه‌لوه‌رك صوقوق دمیرینی برقاچ دفعه‌لر شقاغنه دایایه‌جق قدر نا امید زمانلر کچیردی. احتمال کیمسه‌سزلکدن کندی کندینه قونوشه‌جق درجه‌ده الیم‌ضجرت روح دوره‌لری آتلادی. احتمال آچلق واشکنجه‌دن‌بی‌بوکولوب صاچ وصاقالری‌م بیاض اولدی. فقط بوتون بونلر، هیچ برزمان، اونی اعلان مشروطیتی متعاقب، مملکتنه عودتنده هردقیقه‌سی عادتا اون سنه‌لك برسعادت‌بشریه‌یه معادل‌اولان مدیدب، مطنطن، پرزیب واحتشام کونلرك، قلب امواته بیله نشئهٔ حیات ویره‌ن حرارتنه، ضیاسنه واصل اولمقدن منع ایده‌مدی.

یالکز، مملکتنه عودتنك ایلك کونی، اونی، آللرنده‌کی بایراقلر، کوکسلرنده‌کی قوقاردلره استقباله کلهن خلقك، بوتون لوا خلقنك کندیسنه قارشی کوستردیکی هیجان‌محبت واحترام. او سنه‌لرجه سوره‌ن مصائب حیاتك بوتون آجیلرینی برآنده سیلمك‌ایچین کافی‌ایدی. «بوکون» اوقدر علوی، اوقدر معظم‌اولمشدی. فقط بوکونلرجه، هفته‌لرجه، حتی آیلرجه دوام ایده‌ن برعید فوق‌الخیال اولمشدی. الحاج نجدت افندی، خلقله هرنماسه کلدیکجه، بردن، اطرافنی برطوفان تقدیر وشاپاش استیلا ایدییورواوناصل مقابله ایده‌جکنی بیلمیه‌رك، تأثردن لرزان، هیجاندن سرخوش، هرسویدن سوزی، هربریله‌ن نطق آغلایه‌رق دیکله‌یوردی. نته‌کیم چوق دفعه‌لر، اوده، حیاتنك سیاه افقلرینی بویله آتی برصباحه غرق ایده‌ن وبعضلرینك انقلاب، بعضلرینك حریت ومشروطیت تسمیه ایتدیکلری بوعاوی حادثه‌یه‌دائر برقاچ سوز سویلدیکی‌ایسته‌مش وهر دفعه‌سنده‌قوهٔ نطقیه‌سی بوهیجان وحماکریه لریله‌بوغولوب ساده‌جه «افندیلر! وطنداشلر!»

کبی خطابلرله اکتفا ایدرك ، لرزان ، لغزیده‌پا، چیقدیغی بوکسك یرلردن اطرافنده کیلرك اوموزلرینه دایانوب بیتاب . ایتمکه مجبور اولمشدی .

عودتنك اوچنجی آیی اونی « ..... » قلوبی واسطه‌سیله لوابلدیه ریاستنه تعیین ایتدیلر .

ذاتاً ، بعض مستبدمأمورینك عزلی مسئله‌سیله دها برچوق خصوصاتده خیلی یارارلق وفداکارلقلری سبقت ایده‌ن بقال خلوصی افندیله نعلبند اوسته‌سی بکر آغادن صوکره ، الحاج نجدت افندی « .... » قلوبنك اك نافذ الکلم اولان اعضاسی میاننه کیرمشدی .

فقط نه یازیق‌که ، انتخابات اثناسنده دیکر بعض اعضا ایله کندی آره‌سنده تحدث ایده‌ن بر اختلاف افکار نتیجه‌سنده زواللی آدام قلوبده‌کی موقعنی یاواش یاواش غیب ایتمکه باشلادی . بو ، فی‌الواقع ساده‌جه ، مرکزك امری اوزرینه بالجمله اعضاطرفندن انتخابی قرار کیر اولمش برمبعوث نامزدی علیهنده اونك شدتله بیان مطالعه ایتمسندن منبعث براختلاف افکار ایدی . فقط الحاج نجدت افندی . کونك برنده ، بوکا غایت وخیم برشکل ویردی . ینه انتخابات مسئله‌سنه دائر جریان ایده‌ن برمناقشه اثناسنده ناکهان ، غلیان افکارینه مغلوب اوله‌رق معارضلرینی ، عادتا وطن خائنلکی والجاقلقله اتهامه قدر واردی . ونهایت اوراده بولونان متهور برضابط طرفندن قولندن طوتولوب دیشاری‌یه آتیلمسنه سببیت ویردی .

هرکس بو وقعه‌یی : « نجدت افندی «....» یرینه مبعوث اولمق ایسته‌مشده . کورولتو چیقارمش ، قوغولمش !» دیه تفسیر ایتدی . بونده ایچه حقیقت واردی . نجدت افندی ، فی‌الواقع ، عدم انتخابندن صوك درجه‌ده محزون ودلکیر اولمشدی . بناءً علیه قلوبدن طردینك ایرتسی کونی ، برای انتقام ، برچوق زماندر مملکت ایچنده کوچه‌یه حالنده یاشایان وآنجق قهوه‌خانه‌لرده طوپلانابیلن برنوع « احرار » قافله‌سنه خانه‌سنی اجتماعگاه اوله‌رق کشاد ایله‌دی ؛ وکندیسی‌ده رئیس صفتیله اونلره التحاق ایتدی .

بونمایشك اوستندن چوق زمان کچمه‌مشدی که ، برکون ، الحاج نجدت افندی « .... » قلوبنك رسمی مهریله ممهور بر مکتوب آلدی . بونده کندینه ، بلدیه ریاستندن سریعاً استعفا ایتمه‌سی توصیه اولونیوردی ؛ جواب بیله ویرمدی . اوچ کون فاصله ایله بری برندن شدید المآل اوچ مکتوب دها آلدی ؛ ینه سکوتله مقابله ایتدی . برکون ، چارشوده یانه برکنج ضابط تقرب ایدوب ، اوکا : « خواجه ، عناد ایتمه ؛ فنا یاپارز . پشیمان اولورسك ! » دیدی . الحاج نجدت افندی ینه سکوت وسکونتی محافظه ایتدی .

برکون ، بر اوکله اوستی ، دائره‌ده ، ریاست اوداسنده یالکز ومشغولدی . بوتون خلقله برابر دائره‌نك آداملری‌ده قشله میداننده ویریلن برمتینغه کیتمشلردی . الحاج نجدت افندینك اودا قاپوسی ، وهلةً بویوك بر کورولتو ایله آچیلدی وایچری‌یه « .... » قلوبنك اك نافذ اعضاسندن بری ، سلانیکلی بقال خلوصی افندی کیردی . طرز دخولنه رغماً چوق ساکن فقط متحکم ، آمر بر طورله نجدت افندی‌یه دوغرو یورودی وهیچ سلام ویرمکسزین :

— هایدی ، دیبه باغردی . هایدی پیلی‌یی پیرتی‌یی طوپلا ! هایدی دفع اول شورادن !..

بلدیه رئیسی کوزلرینی حیرتله قارشیسنده کنه دیکوب :

— اونه دیمك ! دیدی . چیلدیردکمی ؟ سن دفع اول اورادن !

خلوصی افندی ، ایکی اللرینی رئیسك ماصه‌سنك کنارینه دایایه‌رق ، اوموزلرینی قالدیردی ؛ وباشنی مخاطبنه دوغرو أکوب حدتی برشیوهٔ مرحمت واستهزا ایچنده کیزله‌ین ، غایت یاواش ومحقر برصدا ایله :

— آجیرم سکا ، زواللی آدام ! دیدی . آکلایورم‌که عقلك باشکده دکل ، عناد ایتمك ایچین عجبا نه‌که ، نه‌یکله کووه‌نیورسك ؟ تکرار سویله‌یورم سکا ، ناموسکله ، ادبکله ایشك ایچندن چیقمق ایسترسه‌ك ، برآیاق اول شورادن چکیل ، کیت باقه‌یم !

الحاج نجدت افندی قارشیسنده‌کنی برمدت ایچین کری چکیلمکه مجبور ایده‌ن برحرکتله ایکی قوللرینی قالدیروب ، یومروقلرینی ماصه‌یه ووردی ؛ وبوغوق ، پرهیجان برسسله :

— برآدم قیملدامام ؛ والله ، بالله ! دیبه هایقیردی .

خلوصی افندی چکیلوب کیتمکه حاضر ، برألی قاپونك طوپوزنده ، دیکری نجدت افندی‌یه دوغرو اوزاتمش ، ینه عینی خصوصیت بیان ایله :

— اوو ! بوقدر باغیروب چاغیرمغه حاجت یوق افندی ! دیدی . ذاتاً بوایشی نتیجه‌لندرمك ایچین قیشله میدانندەکی میتینغدن صوکره برقسم خلق بورایه کله‌جك . مقصدم‌ده سکا بونی خبر ویرمکدر .

بلدیه رئیسی عظمتله آیاغه قالقدی :

— یالان سویله‌یورسك ! بنی بومقامه اوخلق کتیردی . سزك قلوبکز دکل ! سزدکل ! دیدی . بقال دیشلرینی قیصه‌رق :

— سن شیمدی کوروررسك ! دیبه سویلندی ؛ ونجدت افندینك « نه‌یی ؟ نه‌یی ؟ » سؤالنه غایت طمطراقلی برطورله :

— ملتك عدالتنی ! جوابنی ویردی وچیقدی .

چوق کچمه‌مشدی . برقاچ مدید دقیقه‌دنبری ماصه‌سنك باشنده صامت ورعشه‌ناك . آشاغی ، چارشویی دیکله‌یه‌ن نجدت افندی ، بردن برچوق کشینك یورومه‌سندن وقونوشماسندن حاصل اولان وحشی برکورولتو ایشتدی ؛ هراس واندیشه ایله یرندن قالقوب پنجره‌یه تقرب ایتدی وجای قالدیروب باشنی دیشاری‌یه اوزاتدی ؛ فقط باشنی اوزاتمه‌سیله چکمه‌سی براولدی . چونکه آشاغیده ، برآز اوزاقده ، رهگذارنده بوتون چارشو خلقندن چیلغین آلقیشلر طوپلایان ، ایریلی اوفاقلی بایراقلری ایله ، تهدیدکار توققلری ، مغرور تکلیفسزلکلریله حیوانجه شاطر برانسان سورووسی ، سیم سیاه ، قورقنج برغلبه‌لك یاواش یاواش دائره‌یه دوغرو ایلرلیوردی .

نجدت افندی : — ایواه ، سویله‌دیکی دوغرو ایمش ! شیمدی نه یاپسه‌م ، شیمدی عجبا نه یاپسه‌م ؛ دیبه‌رك تحملفرسا بردیش آغریسنه طوتلمش کبی صاپ‌صاری ، مضطرب ، اودانك ایچنده دولاشمغه باشلادی . صوکره ینه بلکه کچوب کیده‌جکلر ! دیبه دوشوندی . خلق دها زیاده یاقلاشمشدی . دائره‌نك پنجره‌لری آلتنه کلدکلری حس اولونیوردی . نجدت افندی کندی کندینه « ایشته کچیورلر ، قورقدیغم بیهوده ایمش ! » دیدی وچوقدن امین ، قافله‌نك کچیشنی تماشا ایچین مسرتله پنجره‌یه یاقلاشدی . درحال کتله‌دن برقاچ باش اوکا دوغرو چوریلدی ، ونجدت افندی قباحت اثناسنه یاقالانمشلره مخصوص بر بچریکسزلکله نه یاپدیغنی بیلمیه‌رك ، اللرینی بری برینه ووروب پرهیجان خلقی آلقیشلامغه باشلادی . قافله توقف ایتمشدی . اوکا دوغرو یومروقلر اوزانیوردی . قولاغنی « رزیل بزمله اکله‌نیورمیسك ؟ » کبی سسلر دوکولیوردی . برقاچ بایراق صیرینی پنجره‌لردن برقاچینك جامنی قیردی ؛ وایچریده ، مردیوه‌نده هولناك قوشوشمه‌لر اولدی .

بلدیه رئیسی قارمه قاریشیق برمعنویتله کری دوندی ، اودا قاپوسنه قوشدی والنی اناختاره اوزاتدی ، فقط قاپو کلیدلمه‌یی اونوتمش کبی پارمقلری برمدت اناختارك خلقه‌سنده بی‌حرکت قالدی . قوشوشمه‌لر صوفه‌یی کچیوردی .

ناکهان قاپواونی دیواره چارپه‌جق برشدتله آچیلدی :

ایچری‌یه اولا ، شجاعت وبسالتیله بوتون لواحوالیسنده‌کی توتون قاچاقچیلرینه دهشت صاچان والنده دائما کوموش صاپلی برقامچی ایله . بلنده دائما چرکس اصولی برقاما طاشیان ، نجدت افندینك پك ایی طانیدیغی برزژی قولجیسی کیردی ؛ اونی دوه‌لرینك ویوك آرابه‌لرینك کثرتیله مشهور اولان اوزون بیقلی برزیبك تعقیب ایتدی . صوکره بری دها!.. بری دها... وبویله‌جه الحاج نجدت افندی ، کوزلرینی قاپلایان سیس آرقه‌سندن ، اوداك . صوفه‌نك وبوتون دائره‌نك خلقله دولمغه باشلادیغنی کوردی .

جسور رژی قولجیسی کیرر کیرمز ، همان اوکا یاقلاشدی . برالیله جبه‌سنك یاقه‌لرینی طوتوب بلدیه رئیسنی صارصدی ، صارصدی ودیکریله یاناغینه باش دوندوره‌ن برتوقات ایندروب اونی متعفن ، کیرلی برلباس کبی دیشاری‌یه فیرلاتدی .

الحاج نجدت افندی صوفه‌ده بی‌آمان برسله یومروق طوفاننه مصادف اولدی . متوحش ، چیلغین ، فوق‌البشر برصولتله خلقی یارارق مردیونه قوشدی . مردیونده غلبه‌لك واردی ؛ وبو، تا سوقاغه منتهی اوتوز قدمه‌لك اوزون بر مردیوه‌ندی . نره‌دن کلدیکی بیلنمه‌ین برتکمه اونك امدادینه یتشدی ویووارلانان وجودینه یول آچان خلق آره‌سندن کولنج برسرعتله چارشونك قالدیرملرینه دوشدی .

هرکس اونی ، اورادن آرتق هیچ قالقمیه‌جق ظن ایتدی . فقط نجدت افندی فوق‌المأمول برچالاکیله ، حتی صارینی چوزولوب باشندن فیرلایان سرپوشنی بیله اونوتمیه‌رق ، آیاغه قالقدی . واونی احاطه ایده‌ن چارشو خلقی آره‌سنده باشی بوش برحیوان کبی دینج وتوانا قوشمغه باشلادی . اونك بوقدر عنود برصورتده حالا یاشامه‌سیله قلبلرنده‌کی حرص وکینك آلولندیکی حس ایده‌ن اهالی ایسه ، اونك آرقه‌سندن ، هپ برآغزدن :

— آللهنی سه‌وه‌ن وورسون ! . دیبه باغیریوردی .

بوصدا بوتون چارشویه ، برآنده ، مقدس برامر کبی یاییلدی : سبزه‌جیلر دوماتزلری ، باطلیجانلری ، مهیب لحنه کلله‌لریله ، مناولر المالری آرمودلری وجری قورومیوه‌لریله اونی بی‌انصاف وبی‌انقطاع بررجمه محکوم ایتدیلر . بوتون چارشوده ، هردکان کندینه مخصوص سلاحیله آیری برر سیاستکاه کسلمشدی . سمرجیلر اوکا چوالدیزلرینی اوزاتیور ، دمیرجیلر اوکا قیزغین کوزلریله . اوجی آتش اوزون دمیرلر کوستریور ، وچارشو سراپا . محشری ، مهیب براکلنجه‌یری اولویوردی . آرقه‌دن خلق ایسه ، کذرکاهنی سیلوب ، سوپوره‌ن ، دوزخی برسیل کبی قوشوب حالا :

— آللهنی سه‌وه‌ن وورسون !.. دیبه باغیریوردی .

الحاج نجدت افندی برقاچ دفعه یوزاوستی دوشوب تکرار قالقدی ؛ وتکرار قوشمغه باشلادی . کوزدن نهان اولمق ایچین برچوق سوقاقلره کیروب چیقیور وهریرده عینی حاله مصادف اولویوردی . نهایت بوجهنمی سیردن بیتاب قالوب ، ناچار اطرافنده ملجألر آرامغه باشلادی . وچارشونك منتهاسنده برکوشه باشنده کوزینه تنها ، لوشجه بر دکان ایلیشوب همان اورایه آتیلدی .

حالا آرقه‌سندن قوشانلر واردی ؛ خلق حالا :

— آللهنی سه‌وه‌ن وورسون ! دیبه باغیریوردی .

دکانك ، قراکلق بردهلیزه آچیلان طوغله کمرلی کوچوك برقاپوسندن دها کیردی . ایچریده بویوك برقازانله ، آلو نثار براوجاق اورته‌سنده اننده‌کی کیچه ایله اوجاق اوستنده‌کی مدور صاچه ، اوروجك آغلری شکلنده اینجه خموردن خطلر چیزه‌ن سسسز برآدم واردی . بوبرتل قدایفجی ایدی . الحاج نجدت افندینك پرتلاش وصولوق صولوغه کیریشندن متوحش ، صیجاق خمور دولو کبچه‌یی صاچك اوزرینه دوشوردی ؛ وایکی آدم کری چکیلوب ، غریب ، متحیر نظرلرله بو ، جریحه‌لر ، پت‌لکلر ، ییرتیقلر ایچنده کوزلری هولناك ، کوکسی خرخره‌دار ، نااهنکام آدامی سیر ایتدی .

دیشاریدن ، براز اول براوغولتو حالنده ایکن شیمدی کیتدکجه کسب وضوح ایده‌ن :

— آللهنی سه‌وه‌ن وورسون !.. صدالری کلییوردی .

نجدت افندی دوردیغی یرده تیتره‌یور ، متمادیاً اطرافنه باقینه‌رق ، آکلاشیلماز ، بوغوق ، قاریشیق برسسله قارشیسنده کنه : — « الله‌عشقنه بنی محافظه ایت ! بنی محافظه ایت ! ثوابدر ! » دیبوردی . دیشاریدن کلن صدایی دها ایی آکلایان قدایفجی ، غایت ساکن برطورله براز اول دوشوردیکی کبچه‌یی أله آلدی واونی قازانده‌کی صیجاق خمورله دولدیروب یاواشجه نجدت افندی‌یه یاقلاشدی ؛ قولنی بوتون قابلیت وسعتیله آچدی ، ینه ساکن برطورله صیجاق خمور دولو کبچه‌یی الحاج نجدت افندینك چیبلاق باشنه کیدیردی .

برثانیه صوکره دکانه دولان خلق شکارینی اوجاغك دیبنده باشنك آتشین خمور تقیه‌سیله ، یوزینك لایحصی جریحه‌لریله طانیلمیه‌جق برحالده اوپ اوزون . حرکتسز یاتار بولدی .

***

مدرس زاده الحاج نجدت افندی بووقعه‌دن درت کون صوکره ، ۱۳۲٦ سنه‌سی شعبانك بشنجی کونی ، مرقات تاب کداز حیاتنك قرق سکزنجی قدمه‌سنده ، بورغون ، سکتهٔ قلبیه‌دن وفات ایتدی .

یعقوب قدری

رسملرمز :

سید علی بلغرامی

شرق رجال علمیه وادبیه‌سنك اك کزیده‌لرندن اولان سیدعلی بلغرامی قلب خسته‌لغی نتیجه‌سی اوله‌رق کچنلرده هندستانك (اود) لکنهور شهرنده اوفول ایتمشدر .

سید علی بلغرامی سادات حسینیه‌دندر . اجدادی بغدادك (وسط) شهرنده یاشامشلردر . حجاجك ظلمی اوزرینه اوتیه بریه فرار ایدن سادات جمله‌سندن اولمق اوزره بوذاتك اجدادی هندستانه کیتمش واوراده اختیار توطن ایلمشدر .

(سیدعلی) نك اوچ قارده‌شی دها واردر . اوچی‌ده هندستانك اك معروف ونامدار سیمالرندندر . بری سیدحسین بلغرامی درکه اك صوك ارتقا ایلدیکی درجه انکلتره قرالی حضرتلرینك تحت ریاستنده تشکل ایدن دارالشورایه اعضا اولمسیدر .

دیکر برادری سید محمددرکه انکلیزجه قاموسی باشدن باشه ازبرله‌مش ، بتون لغت علماسنك مرجعی مقامنه قائم اولمشدر . سید علی بلغرامی ، تحصیل ابتدائی واعدادی‌یی مسقط رأسی اولان اود اولکه‌سنده اکمال ایتدکدن صکره ، هندستانده (رورکی) مهندس مکتبنه دوام ایدرك اورادن شهادتنامه آلمش وحیدر آباد « دکن » حکومت مستقله‌سی نزدنده مستخدم اولان بیوك برادری سید حسینك نزدینه کیتمش وآنك وساطتیله هندستانك اك معظم حکومات مستقله‌سندن حیدر آباددکن حاکمی نظام‌الملك آصف جاهك اوزمانلرده صغیرالسن بولنمسنه مبنی امور حکومتی اداره ایدن انکلیزلر طرفندن (هند بسمارقی) نامیله یاد اولنان نائب سلطنت (نواب سرسالارجنك) حضرتلرینه تقدیم اولنمش ومشارالیهك آوروپا ولونده‌یه وقوع بولان سیاحتی اثناسنده رفاقت ومعیتنده بولنمش ولونده‌یه مواصلتندن صکره نواب طرفندن سید علی (دارالهندسهٔ قرالی) مکتب عالیسنه قید وقبول ایتدیریله‌رك اوراده اکمال تحصیل ایله ، شهادتنامه آلمغه موفق اولمش ، بعده معدنجیلك مکتبنه کیرمش واورادن‌ده باشهادتنامه نشأت ایدرك ، حیدر آباده عودت ایلمشدر .

حیدر آباده حکومت مأموریتنه کیره‌رك برقاچ سنه ظرفنده کوسترمش اولدیغی آثار درایت ولیاقت سایه‌سنده نافعه نظارتی احرازه موفق اولمش وبوخدمتده اون سنه ایفای وظیفه ایله‌مشدر .

بواون سنه‌لك خدمتی اثناسنده اداره‌یه عائد برچوق خدمتلرده بولنمقله برابر ، عین زمانده‌ده خدمات علمیه ابرازینه حصر فعالیت ایلمشدر . نته‌کیم حیدر آباددکن حکومتنك بوکون اورمان ومعدنلرینی ، شمندوفرلرینی ، شوسه ویوللرینی ، امور تجاریه‌سنی کوستریر ایستاتستیقلی برسالنامه ایله آثار عتیقه‌سی ایله تاریخلرینی کوستریر برکتاب نشر ایتمشدر .

بوندن بشقه سید علی بلغرامی هندستانده متداول بتون السنه ایله لسان فارسی‌یی اوکرنمش هند حکومتی طرفندن (شمس‌العلما) ایله تلقیب اولونمشدر . بونی متعاقب کلکته دارالفنونده اجرا اولنان مسابقه‌یه اشتراك ایتمش مکافاةً التون مدالیه‌یی المغه موفق اولمشدر .

بالاخره مشارالیه مذکور دارالفنون طرفندن (دوقتور) عنوانی ویرلمشدر .

۱۹۰۱ سنه‌سنده انکلتره‌یه وقوع بولان سیاحتنده ، متوغل اولدیغی علوم والسنهٔ شرقیه‌یه دائر هند نظارتنده موجود کتب شرقیه‌نك تنظیم وترتیبیله منتظم برقاتالوغنی یاپمق وظیفه‌سی انکلتره حکومتی طرفندن تکلیف وتودیع اولنمش ، بونی‌ده لایقیله ایفا ایتمشدر .

١٩٠٢ سنه‌سنده کمبریج دارالفنوننده پك مهم برقونفرانس ویره‌رك ساعتلرجه علوم وفنون ایله هند السنهٔ محلیه‌سنه دائر ایضاحات وتعریفاتده بولنمشدر .

هندستانك بتون السنهٔ محلیه‌سنی اوقور یازار ، تکلم ایدردی . آوروپا لسانلرندن‌ده اون ایکی لسانه واقف ایدی . بونلرك اون ایکیسنی تمامیله بیلیر ، یکرمی لسانده‌ده انجق تکلم ایده‌بیلیردی .

انکلتره رجال ادبیه‌سنك اك عالیلرندن معدود اولان ماکولایك حافظه‌سی پك کسکین اولمغله مشهوردر . سید علینککی ایسه تمامیله اکا مطابق وموافق ایدی . چونکه مشارالیه مدت حیاتنده بردفعه اوقودیغی ویا مطالعه ایتدیکی کتابی ازبرلردی .

ایران وهندستانك اك اسکی مؤلفات ادبیه‌سندن معدود اولان (کلیله‌دلمنه) نام کتابی کوزل برشکل واسلوب ظریفه فراغ ایتدیکی کبی فرانسه حکماسندن کوستاو لوبونك « مدنیت حاضره‌سی » نامنده‌کی اثدینی‌ده اودو لسانه ترجمه ایتمشدر . ابن خلدونك مقدمه‌سنی افغانستان امیری عبدالرحمن خان حضرتلرینك رجاسی اوزرینه فارسیجه‌یه ترجمه ایلمشدر .

بو ذاتك انکلتره دارالفنونلریله ، مجامع علمیه‌سنده نائل اولدیغی اهمیت واعتبار . بوآنه قدر هیچ برمسلمان نائل اوله‌مامشدر .

کمبریج دارالفنوننده عربی وفارسی لسانلری معلمی صفتیله برآرالق ایفای وظیفه ایلمش ، حتی بالآخره ٢ها سربست بر صورتده امی‌ار حیات ایده‌بیلمك ایچون دعوی وکالتنه سلوك ایله ١٩٠٧ سته‌سنده تکرار هندستانه عودت ایلمشدر .

وفاتندن اول ، هندستانده یکیدن انشاسی متسور اولان (اسلام دارالفنونی)نك پروغراملرینی تنظیم وترتیب ایله اشتغال ایدییور ایدی .

دەوه کوله‌شی

علی‌العموم وبالخاصه تونسك جنوبنده ساکن اولان عربلر ایچون ، دەوه کوله‌شلرینك اهمیتی اسپانیوللرك بوغادوکوشلرینه ، انکلیزلرك خروس دوکوشلرینه ، آننامیلیلرك جیرجیر بوجکی مسابقه‌لرینه وفرانسزلرك‌ده آت قوشولرینه عطف ایتدکلری اهمیتدن دون دکلدر .

عربلرجه اك پارلاق واك جاذبه‌دار براکلنجه اولان بوکوله‌شلرك یکانه محذوری هر زمان قابل اجرا اولامامسنده ویالکز دەوه‌لرك قیزغینلق دورلرینه ، یعنی ایکی الی اوچ آیه انحصار ایتمه‌سنده‌در . دهشتلی بر عاشق ، بر (دون ژوآن) اولان دەوه یالکز دیشینك اوغورینه دوکوشدیکی ایچون ، بو (اوته‌للو)نك حسد دامارلرینی تحریکدن بشقه چارهٔ تحریص موجود دکلدر . اوزمان سکونت وجدیت طبیعیه‌سنی ترك ایده‌رك بر آتشپارهٔ حسد کسیلیر ؛ نظری بسبتون ده‌کیشیر ، اوزون وصاپ صاری دیشلرندن برصالیا آقار وغایت غیرطبیعی برحال اولمق اوزره ، آلت دوداغنك آلتنده پك بویوك برکیسه پیدا اولوب ، شیشوب بوشالدقچه غریب وقورقونچ برکورولتی حاصل ایده‌ر .

بوکیسه دەوه‌یه خاص اولان متعدد معده‌لرك بری اولوب صو حفظنه خدمت

مشهور ، جه‌ی ، فابریقه جیلری

انکلتره‌ده اعمال اولنور . واك مشهوری آتیده‌کی مارقه‌یی حائزدر

مشهور ، جه‌ی ، فابریقه‌جیلری

طرفندن اعمال اولنمش فانیله‌لر

Bird-mark underwear

مرینوسدن ، ایپکدن و تافته‌دن یاپلمش فانیله‌لر

« بارد » مارقه‌لی فانیله ایچ چماشیری او قدر یموشاقدرکه اك نازك جلدی بیله تخریش ایتمز . قماشلرك نوعی وصورت اعمالی علی‌الاعلا اولدیغی کبی متانتی‌ده تأمین ایدلمشدر .

یکی ایجاد ایدیلن « S » دوکمه‌سز البسه اصولنی تجربه ایدن قادینلر وجودلرنده بیوك بر راحتلق حس ایدرلر .

ارککلر بو معمولاتك اوصافنی متانت فوق لعاده‌سنی تقدیر ایده‌جکلردر .

بوفانیله‌لردن هرشکلده وبویده قادینلر ، ارککلر وچوجقلر ایچون بولنور . معمولات مطلقا یوقاریده‌کی مارقه‌یی حامل بولنور ، دقت ایدیکز .

٢٢

ایده‌ر ؛ فقط بوموسمده مرض عشق زواللی حیوانی ، نه اولورسه اولسون ، برشی ییوب ایچمکدن منع ایتدیکی ایچون صوك درجه قوریمش اولان بوکیسه خنجره‌دن کچوب آغزك خارجنه قدر اوزانیر قالیر .. بو اوزون دورهٔ محرومیت اثناسنده غایت آتشلی ومخوف اولدیغی واطرافده‌کیلر ایچون‌ده عادتا برتهلکه تشکیل ایتدیکی جهتله بربورونسالق کچیریلیر وقانبورینه‌ده خلفا اوتندن معمول برحصیر آتیلیر .

فقط ذکی دەوه‌جیلر حیوانلرینك بو محکومیت طبیعیه‌سندن استفاده یوللرینی بولوب هرطرفده بیوك دەوه کولشلری ترتیب ایده‌لر . بیکلرله حضارك اطرافنی الدقلری واسع بر میدانه نازك وصاریشین بردیشی دەوه کتیریلیر کوله‌شه‌جك دەوه‌لرك بری‌ده میدانه سوق ایدیلوب اوکنده‌کی لطافت مجسمه‌یه تقدیم اولونور ، اوفاجق برشاقه‌لاشمغه بیله صیره براقلمقسزین طیشاری‌یه چیقاریلیر . بونی متعاقب دیکر دەوه عینی تشریفات ایله محبوبه‌سنه تقدیم ایدیلوب اوده میداندن اخراج ایدیلنجه اورطه‌ده یالکز قالان بردیشی دەوه نظرلرینی متحسرانه ، ارککلرك کیتدکلری طرفه اماله ایدر .

برمدت صوکرا ینه هرایکی ارکك دەوه بردن میدانه کتیریلیر ، فقط دیشی‌یی کوروب یاننه تقرب ایدنجه‌یه قدر ، اوصاریشین ، نازك پرستیدهٔ روح اورتادن غائب اولور . عشقك اویاندیردیغی اك دهشتلی بر حس حسد ایله یاتوب طوران بوایکی رقیب بی‌فتور محبوبه‌سنه وصول ایچون دیکرینك اورتادن قالقماسی لزومنی پك کوزه‌ل تقدیر ایتدیکی جهتله ، بهمه‌حال برینك اولومی ایله نتیجه‌لنه‌جك اولان مصارعه دهشتله ابتدار ایده‌ر ؛ فقط حضار بو تهلکه‌لی میدان مبارزه‌ده بولونمامق ایچون اطرافده‌کی شجرالصبار یاپراقلرینك آرقه‌سنده اختفا ایله اورادن کمال مراق واشتیاق ایله سیر ایده‌رلر .

بوکوله‌ش اثناسنده دەوه‌لرك صرف ایتدکلری قوت وبالخاصه خدعه‌لر تصورك خارجنده‌در ! یکدیکرینی آلداتمق ایچون تشبث ایتدکلری حیله‌لر ، رقیبنك ضعفندن استفاده ایچون توسل ایلدکلری واسطه‌لر عادتا برانسان کوله‌شنی درخاطر ایتدیریر !

پهلوانلغك هر بر سرینه واقف ایمش کبی حرکت ایدیشلری بوغریب کوله‌شه بوسبتون باشقه بر صنعت فوق‌الحیوانیه بخش ایده‌ر .

یالکز ارککلر ایچون

مهم برتبشیر

قوهٔ بدنیه‌سنی غائب ایتمش اولانلره

قدرتسزلکه دوچار اولانلر ایچون کندیلرینه مسرت وامید بخش ایده‌جك مؤثر وکرامتلی برعلاج احضار وارسال ایتمکده‌یم . بوعلاج سایه‌سنده عادات مشئومه سببیله ویاخود بعض احوال غیر موافقه‌نك تأثیری تحتنده سیکیرلری تماماً ضعیفلانمش اولان ارککلر صحتلرینی اصلاح ایده‌بیله‌جکلردر . « آمریتا » تعبیر اولنان بوچاره‌نك موجدی بولندیغم جهتله هر قیصیرك ویاخود هرسیکیرلینك بونی بسبتون مجاناً تجربه ایده‌بیلمسنی بکا بروظیفه عد ایدرم . الیوم کیزلی اوله‌رق مضطرب اولانلرك « آمریتا » نك استعمالیله صحت وسعادته نائل اوله‌جقلرینه امینم .

ایجاد ایتمش اولدیغم چاره هرکس ایچون برنعمتدر ، هرکسه عافیت وقوت ویرر ، فقط اك زیاده حجلهٔ عصبیه‌نك اصلاحی صورتیله آلات تناسلیه‌نك تداوی وتقویه‌سنه خدمت ایدر . خصوصیله قدرتسزلکك مسکرات وتوتون استعمالیله کاغداویوننده کوستریلن افراط ، مناسبات تناسلیه‌ده‌کی زائدلك وقوهٔ تناسلیه‌یی اخلال ومحو ایدن عادات مشئومهٔ خفیه حصوله کلمسی حالنده بوعلاج بیوك بر تأثیر کوسترر . علی‌العموم مشئوم دینیلن عادتلر بیله بعضاً حجلهٔ عصبیه وحجلهٔ تناسلیه اوزرینه غایت مضر برتأثیر اجرا ایدرلر . بوکبی عادتلره برمثال اوله‌رق قوتلی چای وقهوه استعمالنی ، فنا تغذی‌یی وسائره‌یی کوستره بیلیرم . الیوم سکونتده مضطرب اولوب کنجلك خطالرینك نتایجنی کورن والیوم منتظم برحیات کچیرمکه باشلامش اولان ارککلردن برچوقلری ایچون ایجاد ایتمش اولدیغم چاره ، کمال شدتله آرزو ایتدکلری مسرتی کندیلرینه سریعاً بخش ایده‌جکدر .

« آمریتا » هریاشده بولنان ارککلر طرفندن استعمال ایدیله بیلیر .

« آمریتا » تداوینك منبعی‌در .

مجاناً ارسال اولنور

اعضای تناسلیه‌یه مجدد برحیات ایچون قوت واقتدار ویرر . قدرتسزلك ایله برابر کورونن اوناخوش علائم مرضیه کاملاً ازاله اولنور ، باشده آرتق آغیرلقدن ، اویقوده‌کی هیجانلردن ، مالخولیادن وسائر ناخوش احتساسلردن اثر قالماز .

« آمریتا » ضعیفلانمش اولان ارککی قوتلی وکنج ایدر . ضعف ومأیوسیته دوشن بری کندیسنی یکیدن قوت واقتداره مالك ایده‌جك اولان چاره‌یی کندیسنه کوندره‌جکمه امین اوله‌رق بکا تحریراً مراجعت ایده‌بیلور . بوچاره‌نك استعمالیله آز برمدتده کندیکزی ١٠ دن ٣٠ سنه کنجلنمش حس ایده‌جکسکز . بکا مراجعت ایدن هر ارکك طلبنك منتظماً اجرا ایدیله‌جکنه امین اوله‌بیلیر . یالکز بکا برمکتوب یازوب پوسته مصارفی ایچون اوچ دانه غروشلق پول کوندرملیدر . « آمریتا » دن بر نمونه‌یی — بوعلاجی استعمال ایتمکز بیلنمامك اوزره — برپاکت دروننده آدره‌سکزه کوندریرم . بکا کوندریلن بالجمله مکتوبلرك اسرارینك کتمنی تأمین ایدرم . تکلیفمی تأخیر ویاخود استخفاف ایله تلقی ایتمیوب بالعکس کسب عافیت ایچون کلن بومناسب فرصتدن استفاده‌یه چالیشیك !

ایشته قارتر سزه دیور : « آرتق مضطرب اولمایك ، بکا یازك ، آرادیغکز چاره‌یی بوله‌جقسکز » .

آدره‌س :

غوراشبو قارتر : دائره ٢٠١ درسعادت غلطه‌ده محمد علی پاشا خاننده نومرو ٤٩

صیرتلر بربرینه کیرمز ، بویونلر قاریشیر ، صالیه‌لر آقار ، ایصیریقلر قوص قوجه ایزلر براقیر . صوکیسه‌سی ده سونوب شیشه‌ر ، بوزولور ، بسبتون مورارير ، اوزاقلره قدر پارچه پارچه کوپوکلر نشر ایدر .

بعضاً محاربلر توقف ایدر . بالمجوریه استراحته قویولورلر . زیرا نفساری کسیله‌جك درجه‌یی بولمشدر . آغیر کوز قاپاقلری وبیاض ، رنکسز کیرپیکلری آره‌سندن بری برلرینی سوزوب ضیقی ضیقی امتحان ایده‌رلر . بوراده سالم بر خدعهٔ حرب کندینی کوستریر ؛ رقیبندن دهاقوتلی اولدیغنی حس ایدن پهلوان عاجز ، مقهور ، بروضع مسکنت آلیر .. رقیبندن استمداد ایدییورمش کبی انظار تظلم عطف ایدر .. جداً یورولمش ، طاقتی توکنمکه باشلامش اولان رقیبی ایسه یرندن قالقمغه بیله هوسلی اولمامقله برابر ، غالبیتك وعدوتأمین ایتدیکی موفقیت بردن بره کوزلری اوکنده تجسم ایده‌ر ، صاریشین کوزه‌لری بتون لطافتی ایله کورورکبی اولور ، بردن بره یرندن قالقوب صوك وقطعی بر موفقیته طوغرو یورور . بویونی اوزادوب ناتوان ظن ایتدیکی رقیبنی کندینه طوغری چکمك ایستر ..

ایشته حیلهٔ حرب تام قوینك تصور ایتدیکی کبی نتیجه‌لنمشدر .. قوجه پهلوان ساخته ضعف ومسکنتی برطرف ایدوب بتون غیظ ودهشتی ، عظمت وحشمتی ایله یرندن قالقار . کندینه پایشمش اولان رقیبی بربیون هجومی ایله هوایه قالدیریر ، اورادن ده یره براقیر .. بوسقوط مدهش ایله بوغولمق درجه‌سنه کلمش اولان بیچاره مغلوب ، قارینی اوزرنده قوجه بر شیشك یووارلاندیغی حس ایده‌ر .. باغرصاقلری ایچنه غالبك قانبورینك دهشتله کیردیکنی طویار . اوقوجه وجود اورادہ صاغه صوله چالقانیر .. التده کنی خردو خاش ایده‌ر .. [*] رقیب بدبختی ترك حیات ایدنجه کمال وقار وغرور ایله وبرقوغو ادا ونزاکتی ایله اوپ اوزون بویونی یرلره سوره‌ر ، هواده صاللار ، پك یقین اولدیغنی حس ایتدیکی آن‌ما لکیتك لذائذ عظیمه‌سنی اوراده ، اوزاقدن اوزاغه ، یشایوب اعلان شادمانی ایلر .

بره زیلیاده قهوه زراعتی

بره زیلیادن ، یاخود سه‌پولدن بحث ایدوب قهوه مسئله‌سی حقنده سوز سویله‌مه‌مك عادتا احتمالك خارجنده‌در ؛ قهوه زرعنك وهله الده ایدیلن نتایج عظیمه‌نك آلدیغی اهمیت عموم انظار تتبع وتجسسی بره زیلیانك (فازه‌ندا) لرینه اماله‌یه مجبور ایدییور .

قهوه آغاجی ارتفاعی ۳ الی ۵ مترویی کچمه‌ین وکرك یاپراقلری ، کرك هیئت عمومیه‌سیله دفنه آغاجی ، چیچکنك شکل ورایحه‌سیله‌ده پورتقال اغاجنی آکدیران بر نباتدر . آنجق چیچکنك قوقوسی پورتقال چیچکنککندن دها آز تأثیرلیدر . میوه‌سی اوکجه قرمزی ، صوکرادن قهوه رنکینه چالان ایکی دانه‌دن مرکبدر ... قهوه آغاجنك غراتی عینی زمانده هم میوه‌سنی ، هم ده چیچکنی طاشیماسنده‌در ؛ فقط بوحالك ایجاب ایتدیکی برشی واردرکه اوده محصولی عینی درجه‌ده کماله ایرمش ایکن اقتطاف ایتمك قابل اولامادیغی‌در . لایقیله‌و دائرهٔ انتظامده ده‌وشیرمك ایچون عینی موسمده آلتی یدی دفعه مشغول اولمق لازم کلیر ؛ حالبوکه الده ایدیله‌بیله‌ن استفاده بوکلفت ومصرفه تقابل ایتمز . بوسبیله دفعهٔ ده‌وشریلن برقهوه‌دن اوفاق ویووارلاق دانه‌لی الك آغر قالیطه‌دن ایله بدأیدی مختلف قالیطه الده ایدیلیر . بونلرك هربری‌ده بالطبع آیری آیری فیئاتلرله صاتیلیر .

فقط بومختلف قالیته‌لرده قهوه‌لر آوروپایه قلوب تجار مغازه‌لرینه کیرنجه صاتیجینك ایلك ایشی بونلری بری بریله قاریشدیروب غریب برخرمن یاپمق وبوسایه‌ده فضله برتجارت تأمین ایتمکدر ؛ حالبوکه بوتحریفاتده اودرجه ایلری کیدیلیورکه ، قهوه‌یی قاورولمش هندبا ، یانمش ایچیر ویا قاورولمش بولاف ایله خلط ایتمك برمجبوریت حالنه کیریبیور .

آوروپاده ، سانتوس قهوه‌لرینك بویوك برشهرت وستایش ایله قبول ایده‌ن کبار صالونلرنده بره زیلیا قهوه‌سنك فنا براسمی واردر . حالبوکه هردرلو خرمندن آزاده اولمق اوزره بره زیلیا قهوه خانه‌لرنده ایچیله‌بیله‌ن اوجوز و خرج عالم بو قهوه‌لر آوروپاده غایت فاحش فیئاتلرله الده ایدیلن پارلاق اسملی قهوه‌لردن کرك صافلق ، کرك رایحه نقطهٔ نظرندن ، قات قات انفسدر . بو قهوه‌لرك ، اعصابی هیچ بر صورتده متحسس ایتمدیکنی‌ده آیریجه علاوه ایده‌رز .

بره زیلیاده استعمال ایدیلن قهوه فنجانلری اوروپانك بیوك فنجانلرندن برخیلی اوفاق ایسه‌ده هر بر بره زیلیالینك کونده لا اقل بش آلتی قهوه ایچمه‌سنه باقیلیرسه هر حالده اعصابه ، مضر برصورتده تأثیر ایتمدیکی ادعا ایدیله بیلیر .. ذاتاً بیك درلو کثول ایله یالکز اعصابی دکل ، معده وحتی دماغلرینی زیر وزیر ایدن اوروپالیلرك قهوه وتوتوندن بو درجه تلاش ایتمه‌لرینی ایضاح ، قولای برشی دکلدر .

کچن سنه‌لر قهوه زرعنده باش کوسترمش اولان فضله لغك تأثیر مشئومی پیاسه‌اوزرنده کندینی حس ایتدیرمش ، عرضك نسبتسز فضله لغی ، قیمتلری دهشتلی بر مقیاسده دوشورمش وسه‌نه پول ایالتلك الك بیوك منبع ثروتی قورودور کبی اولمش ایدی .. بره زیلیا حکومتی اقتصادیونك ازهر جهت اعتراض وتقبیحینه معروض قالاجق اولان وفقط ثروت ملیی حمایهٔ پك نافع برطرزده خدمت ایده‌ن برمعامله‌ده بولوندی ، یکدن قهوه زرعنی منع ایتدیکی کبی ، پیاسه‌ده موجود اولوب تنزل فیأتی داعی اولان قهوه‌لری ـ که مقداری تقریباً سکز میلیون چووالله بالغ اولیور ایدی ـ حکومت نامنه صاتون آلوب آنبارلرنده حفظ وپیاسه‌ده حس ایدلیه‌جك صورتده تدریجاً میدانه چیقاردی ، بوسایه‌ده رسمی برسوسیالیزم

بعضاً رقیبنك باشنی ، اوزون باجاقلری آراسنه ویاخود بالدیرلرینك شیشکین یرلری ایچنه آلوب زوللی حیوانك قولاقلرندن ، آغزندن ، کوزلرندن قان فیشقیرنجه‌یه قدر اورادہ بی‌رحمانه تضییق ایده‌ر .

اجراسیله قهوه زراعتنك بهمه‌حال قریباً اوغرایه بیله‌جکی بیوك بر فلاکته سد چکمش اولدی .

وثائق

آرناؤدلقده

کچن جمعه قوصوا صحراسنده برایکی یوزبیك جماعتله وخلیفهٔ مسلمینك حضوریله ادا بویوریلان جمعه نمازینك ختامنده صدراعظم پاشا برابرلرنده سرقرین لطفی بکله ذوات سائره اولدینی حالده کرسیه چیقارق :

« ای اهالی !

« سوکیلی پادشاهمزك ، سوکیلی بابامزك بعض اراده‌لرینی تلقی ایلدم ویازدم . سزه‌او قوییه‌جغم ، صوکره‌ده کندیلکمدن برقاچ سوز درمیان ایده‌جکم . دقتله دیکلیکز ! »

دیدکدن صوکره آنیده صورتی محرر بیاننامهٔ همایونی قرائت ایلدیلر .

بیاننامهٔ همایون

« اجداد عظامدن سلطان مراد خداوندکار غازی حضرتلرینك دولتك تشیید مبانیٔ سطوتی واغورنده ترك حیات ایلدیکی مشهد مبارکه کله‌رك خاکپای مبارکنی زیارت ایلدم . دولت وملت عثمانیه‌نك تعالیٔ شان وشوکت وتزایدرفاه وسعادتنه وقف حیات ایتمك خصوصنده‌کی عهد ومیثاقمی بومحل مقدسده تکرار ایتدم . حضرت خداوندکار کبی برحکمدار معظمك خاطراتیله مالی اولان بوکوزل قطعه‌نك کچن سنه قارده‌شلر آره‌سنده سفك دماء کبی برمصیبته اوغرامسی بنی‌دلخون ایتمشدی . فقط بوصره‌ده یاکلش برپوله صاپمش اولان برقسم آرناوود اولادمك پادشاهلرینه ودولت علیه‌مزه صداقت قلبیه‌لرندن امین اولدیغمدن بواحوالی آنلرك جهالتنه وبعض مفسدلرك تشویقاتنه قاپیلملرینه عطف ایتمشدم . سیاحتم اثناسنده تبعه‌م طرفندن کوردیکم مأثر صداقت وصمیمیت بوامنیه‌نك یاکلش اولدیغنی اثبات ایلدی‌که اشبو مأثر اعتماد ایله حادثات زائله‌دن طولایی مظنون ومحکوم اولانلر حقنده قانون مخصوصنده مصرح اولان شرائطدن اثره‌سنده عفو اعلان ایدییورم وبوکوزل مملکتی انواع مصیبته دوچار ایدن قان کودمك عادتنك بمنه‌الکریم بردها باش کوسترمه‌مسی ایچون موجود دیت دعوالرینك کاملاً بتیرلمسی ، بی‌قدرت مدیونلرك ویره‌جکلری دیونلرك طرف دولتدن تسویه‌سی ضمننده تخصیصات اعطاسنه دائر اولان قانونه‌ده وضع امضا ایلیورم . امید اندرم‌که بعدما آرناوود اولادلرمك جمله‌سی نجات قانونه اطاعتده اولدیغنی تقدیر ایدرك کندیلرینی بونك خلافنه سوقه چالیشه‌جق فسده‌یه اتباع ایتمزلروقان کومك عادتی‌ده ترك ایله حقلرینی شرع وقانونده آرارلر . بوصورتله انشاالله مرفه ومسعود اولورلر و رضای شاهانه داخلنده بولنورلر ، بن بو خصوصده‌کی دعامك قبولنی جناب حقدن تضرع ونیاز ایدرم . »

* * *

بیاننامه‌نك قرائتنی متعاقب صدر مشارالیه بروجه آتی ایراد کندی طرفلرندن نطق ایتمشلردر :

« شمدی آرناوود قردشلرم ! برآزده بنی دیکله‌یك . بوکون چوق بیوك برکوندر . دولتك روم ایلی‌ده یرلشمه‌سنه سبب اولان محاربه بوصحراده اولدی . بوقوصوه محاربه‌سی درکه دولتی روم ایلی‌ده یرلشدیردی . بونقطه‌ده برپاشاهمز شهید اولدی‌که خاندان سلطنتك آرناوودلغه ابدی برپادکاریدر . بوکون الله‌ه چوق شکر ، پادشاهمز کلیور ، اونی ، کندی جدینك مزارینی زیارت ایدییور . بوقدر مسلمانی یالکز سنه‌ده بردفعه کعبه‌ده کورورسکز . ایشته بوکون قوصوه صحراسی ایکنجی برکعبه اولدی . فقط پادشاهمزك دیدیکی کبی همیزك کچن سنه کوجمزه کیدن برشی اولدی . بوملکتده مسلمان قانی دوکولدی . مسلمان مسلمانی اولدیردی . بواوله‌حق شی‌دکلدی . همیزی محزون ایتدی . مسلمان مسلمانی اولدیرمز . انشاالله بوندن صوکره بردها بویله‌حال اولماز . بعض جاهللر ـ اماهپ پادشاهمزه صادقدرلر ، دولته‌جانی ویررلر ، حتی بن مجلس مبعوثانده‌ده سویلدم . آرناودلق عثمانلی پادشاهلرك تاجنك قیمتلی برجوهری ، برپرلانطه‌سی‌در دیدم . الله ایچون بن بویله بیلیورم ، بویله‌جه شاهدم ـ بعض فسده‌نك القا آتنه قاندیلر .

سزك ایکی قباحتکزوار . بری جاهلسکز ، دیکری‌ده کیم برشی سویلرسه قانیور ، اوفنا آدملره اوییورسکز . دائما هر ملتده ایی آدملرده واردر ، فنا آدملرده واردر . کیم اولور ایسه اولسون فنا برشی سویلرسه قانیمکز . پادشاهمزده امر ایدییور . فنا آدملره اویمك . برفنا یوزایی‌بی بوزه‌بیلور . اونك ایچون بن‌ده کلیرده سزه فنا برشی یاپك دیر ایسه‌م یاپمیك . اما سزلر اونلری ایی بیلیورسکز . خلقی فنالغه سوق ایدن بیوکلر ، ایی آدم اولماز . کرچکدن بیوك اولان آدم خلقی اییلکه کوتورندر . ایشته اونك ایچون پادشاهمز بیوریورکه ، « بن کلدم ، کوردم ، اکلادم‌که بوحال جاهللکدر . بوملت بیوك برملتدر . » بوملت پادشاهمزك اوغورینه جانی ویرمکه حاضردر . « حاضرز صدالری » ایشته بویله بیهك برکونك حرمتنه پادشاهمز امر ایتدیلرکه کچن سنه اولان شیلر اونوتیلسون ، خاطرده قالمسون . اوده نه اولور : حبسه کیرنلر جیقار ، قاچانلر کلور . هرکس چولوغنی چوجوغنی بولور . بونك ایچون برقانون نشر اولنیور . بوندن صوکره بردها انشاالله بوملکتده بویله برقرده‌ش قانی دوکولدیکنی کورمیز « پادشاهم چوق یشا صدالری » صوکره پادشاهمزك ایکنجی برارادہ‌سی دهاوار . بوملکتده قان کودمك عادتنك ترکی . بوفنا برشی‌در . او ، اونی اولدیریور ، اوته‌کی بریکنی اولدیریور . بواوله‌ملیدر . بوکا نه‌شریعت راضی ، نه اه راضی . نه‌ده قانون راری‌در . بریسی برینی اولدیریور صوکره یوز مسلمان بویوزدن اولیور . بوعادت‌ده ارتق بیتسون بیوردیلر . شمدی یه‌قدر برطاقم آدملر دیت وبرمه مشلر . بونك ایچون پادشاهمز « ۳۰۰۰۰ » لیرا احسان ایدییور . « پادشاهم چوق یشا آوازه‌لری » اوده پادشاهمزك احسانیدر . قومیسیونلر تشکل ایده‌جل ، ایشلره باقیله‌جق بودعوالر تمیزلنه‌جك .

بن‌ده سزه ولی نعمتمز افندمزك امرلرینی

تبلیغ ایدییورم : فنا آدملره اویمه‌یك فنا سوزی دیکله‌مه‌یك . شونك بونك سوزلرینه اویمایك . هرشیده قانونه مراجعت ایلیك. نجات قانونده‌در . بزبرلشیر ایسه‌ك ، قوتلی اولور ایسه‌ك ، کیمسه قالق ایده‌مز . فقط بویله نفاق وشقاق ایله وقت کچیرر ، بربریمزی بوغازلیه‌جق اولور ایسه‌ك مملکتمز معاذاه المزدن کیدر ، قوردلر قوشلریر. پادشاهمزك ارزوسی کبی قرده‌ش اوله‌رق یشایك . بومملکتك اینجو کبی برمملکتدر. پارشاهمزك دیدیکی کبی اولورسه راحت اولورسکز . افندمز بونمازده سزك ایچون دعا ایتمشدر . جناب حق دعاسنی قبول ایدر راحت اولورسکز .

مکتب سلطانی اناث

پیانقو بیلتلری

معارفه خدمت ـ تجربهٔ طالع

مخدرات عثمانیه‌یی نعم معارفدن بهره‌دار ایلمك مقصد وطنپرورانه‌سیله قندیللیده آچیله‌جق مکتب اناث منفعتنه (٣٠,٠٠٠) عدد بیلتدن مرکب وبردفعه‌لق اولمق اوزره برپیانقو تأسیس اولنمشدر . اشبو پیانقونك (٢٢١٩) بیلتی یکرمی بش بیك لیرا اکرامیه قزانه‌جقدر . بیوك اکرامیه (٣٠٠٠) لیرادر . بش لیرادن بیك لیرایه قدر مختلف اکرامیه‌لرده واردر . بیلتلرك نصفلری برلیرای عثمانی ، ربعلری یارم لیرای عثمانی وثمنلری چاریك لیرای عثمانی قیمتنده‌در . اشبو بیلتلرك مبایعه‌سیله هم اك مهم ومفید بر مؤسسهٔ علمیه‌مزه معاونتده بولنلمش وهم ده طالع یاردم ایلدیکی تقدیرده نقداً دخی استفاده ایدلمش اوله‌جقدر ..

بیلتلرك بدلاتی عثمانلی بانقه‌سنده محفوظ وپیانقو بانقه‌نك و مکتب سلطانی اناث جمعیتنك تحت نظارتنده ولادت همایونه متصادف اولان ٢١ شوالده بانق عثمانی ده چکیله‌جکدر. اکرامیه‌لر کذلك بانقه طرفندن تسویه اولنه‌جقدر .

عثمانلی بانقه‌سنك ، دیون عمومیه‌نك ، رژینك وزراعت بانقه‌سنك ولایاتده بولنان شعبه‌لری اشبو بیلتلرك توزیع وفروختنی تبرکاً درعهده ایتمش اولدقلرندن آرزو ایدنلر اورالردن ودرسعادتده‌کی مرکزلرندن مبایعه ایلرلر .

بشقه‌لرینه صاتمق اوزره طوپدن بیلت آلانلره تنزیلات یاپیله‌جقدر .

عثمانلی بانقه‌سی

١٩٠٢ سنه‌سی ٪ ٤ کمرکلر عثمانلی تحویلاتی حامللرینه ، وعده‌سی حلول ایدن ١/١٤ تموز ١٩٠٥ ، ٥ نومرولی سنداتك قوپونلرینی ١٣/٣٠ تموز ١٩١١ تاریخنه قدر تأدیه ایتدیرمدکلری تقدیرده مذکور قوپونلرك حکمی اولمیه‌جغی اعلان اولنور .

١٨٩٦ سنه‌سی ٪ ٥ عثمانلی تحویلاتی حامللرینه ، وعده‌سی حلول ایده‌ن ١/١٤ تموز ١٩٠٥ ١٨ نومرولی سنداتك قوپونلرینی ١٣/٣٠ تموز تاریخنه قدر تأدیه ایتدیرمدکلری تقدیرده مذکور قوپونلرك حکمی اولمیه‌جغی اعلان اولنور .

دیون عمومیهٔ عثمانیه

دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سنجه بوکره استخدامنه لزوم کوریلن ایکی مفتش ملازمیله ایکی محاسب رفیقنك انتخاب وتعیینی ضمننده اجرا ایدیله‌جکی اولجه اعلان قلنان مسابقه‌نك ایلك امتحانلرینه اوکمزده‌کی فی ٨ حزیران سنه ٣٢٧ تاریخنه مصادف چهارشنبه کونی صباحی الافرانغه ساعت طقوز بچقده ابتدار قلنه‌جغی ویوم مزبورده اثبات وجود ایتمیانلرك مسابقه‌یه داخل اوله‌میه‌جقلری علاقه‌دار اولانلره اعلان اولنور .

روح سیاست

بوتون مأمورین اداره وعدلیه‌یه . امور سیاسیه‌یه مراقی اولانلره ، علوم اجتماعیه وتاریخ حقنده کسب معلومات ایتمك ایسته‌ینلره ، خلاصه اوکره‌نمك ایسته‌ین هرکسه توصیه ایده‌رر . متفکر مشهور دوقتور کوستاولوبونك اثری اولوب کوپریلی زاده محمد فوأد بك طرفندن هرکسك آکلایوب لذتله اوقویاجغی برلسان سهل وسلیس ایله ترجمه ایدلمشدر . فیئاتی (٥) غروش . مرکز توزیعی : باب عالی جاده‌سنده مختار خالد کتابخانه‌سی .

اعیان رئیسی سعید پاشایه
اعیاندن ذهنی پاشانك جوابی

بیان حقیقت

غروش ٤

شرق مسئله‌سی

بدایت ظهورندن زمانمزه قدر

انتشار ایتمشدر فیئاتی ٣٠ غروشدر .
باب عالی جاده‌سی [مختار خالد] کتابخانه‌سی

BIERE BOMONTI

اك نفیس ولذیذ بومونتی بیره‌سی

فری کوینده‌کی فابریقاده هرکون ١,٨٠٠,٠٠٠ لیتره بیره واردر .

لذت ـ تغذی ـ کیف ـ دفع حرارت ٥

مدیر مسئول : اسماعیل صبحی